

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko - správní
Ústav ekonomie**

Česká republika a evropská měnová integrace

Martin Kycelt

Bakalářská práce

2012

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martin Kycelt**
Osobní číslo: **E09366**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**
Název tématu: **Česká republika a evropská měnová integrace**
Zadávající katedra: **Ústav ekonomie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce se bude zabývat evropskou měnovou integrací a jejím vlivem na Českou republiku.

Práce bude obsahovat:

- popis procesu vzniku Evropské měnové unie,
- analýzu ekonomického vývoje ve vybraných státech Evropské měnové unie,
- analýzu ekonomického vývoje v České republice po vstupu do Evropské unie,
- vymezení pozitiv a negativ přijetí eura, vč. jejich diskuse v podmínkách České republiky,
- vlastní zhodnocení a doporučení pro Českou republiku.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

cca 30 stran

Forma zpracování bakalářské práce:

tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

BALDVIN, Richard; WYPLOSZ, Charles . Ekonomie evropské integrace. 2. vydání Praha : Grada Publishing, 2008. 474 s. ISBN 978-80-247-1807-1.

DĚDEK, Oldřich. Historie evropské měnové integrace. Od národních měn k euru. 1. vydání. Praha : C.H.Beck, 2008. 237 s. ISBN 978-80-7400-076-8.

HELÍSEK, Mojmír. Euro v ČR z pohledu ekonomů. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 206 s. ISBN 978-80-7380-182-3.

PLCHOVÁ, Božena; ABRHÁM, Josef ; HELÍSEK, Mojmír. Česká republika a EU : ekonomika - měna - hospodářská politika . Praha : Krigl, 2010. 206 s. ISBN 978-80-86912-39-4.

SYCHRA, Zdeněk. Jednotná evropská měna : realizace hospodářské a měnové unie v EU. Brno : Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009. 291 s. ISBN 978-80-210-5082-2.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Jan Černohorský, Ph.D.
Ústav ekonomie

Datum zadání bakalářské práce:

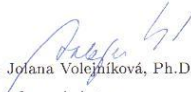
22. června 2011

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2012

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volcáníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 29. června 2011

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Hradci Králové dne 30. 4. 2012

Martin Kycelt

Poděkování:

Na tomto místě bych rád poděkoval Ing. Janu Černohorskému, Ph.D. za cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěl k vypracování této bakalářské práce.

ANOTACE

Bakalářská práce je zaměřená na popis vzniku Evropské měnové unie a na problematiku zavádění jednotné evropské měny v jednotlivých státech Evropy. Zahrnuje také výhody a nevýhody plynoucí ze zavedení eura a analýzu současných událostí v Evropě. Cílem práce je zhodnotit smysluplnost zavedení eura v České republice.

KLÍČOVÁ SLOVA

euro, měnová integrace, komparace států EU, eurozóna, Česká republika

TITLE

The Czech Republic and European monetary integration

ANNOTATION

The thesis is focused on the description of the European Monetary Union and the issue of implementing the single European currency in the individual countries in Europe. The paper also includes the advantages and disadvantages resulting from the implementation of the euro and the analysis of current events in Europe. The aim of the thesis is to assess the meaningfulness of the euro implementation in the Czech Republic.

KEYWORDS

euro, monetary integration, comparison of the EU countries, the euro area, Czech Republic

Obsah

Úvod	10
1 Historie	12
1.1 Organization for European Economic Cooperation	12
1.2 Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO)	13
1.3 Evropské hospodářské společenství (EHS) a Evropské sdružení volného obchodu (ESVO).....	14
1.4 Wernerův plán	14
1.5 Evropský měnový systém.....	15
1.6 Další kroky k integraci	16
1.6.1 Maastrichtská smlouva	17
1.6.2 Zavedení společné měny ve třech fázích.....	21
1.7 Cesta ČR do EU.....	23
2 Příprava České republiky na přijetí eura	25
2.1 Přijatá opatření.....	25
2.2 Reálná konvergence.....	26
2.3 Plnění Maastrichtských kritérií.....	26
2.3.1 Procedura při nadměrném schodku	31
2.4 Napojení na rozpočet Evropské unie	33
3 Zkušenosti ostatních států	35
3.1 Nečlenství v EMU	35
3.1.1 Spojené království Velké Británie a Severního Irska (VB)	35
3.1.2 Dánsko.....	37
3.1.3 Švédsko	38
3.2 Členové s pozdějším datem přístupu	40
3.2.1 Řecko.....	40

3.2.2	Slovinsko a Litva.....	42
3.2.3	Kypr a Malta.....	45
3.2.4	Slovensko	47
3.3	Co nám říkají čísla?	49
4	Výhody a nevýhody přijetí eura	54
4.1	Výhody přijetí eura	54
4.1.1	Transakční náklady	55
4.1.2	Transparentnost cen.....	56
4.1.3	Eliminace kurzového rizika.....	57
4.1.4	Další výhody	59
4.2	Nevýhody přijetí eura	59
4.2.1	Přelévání fiskální nedisciplinovanosti.....	60
4.2.2	Vznik ekonomických bublin	61
4.2.3	Současná nejistota	61
4.2.4	Historická analogie.....	62
5	Zhodnocení a doporučení	64
5.1	Flexibilita trhů práce a míra divergence	64
5.2	Dopady odložení eura	65
	ZÁVĚR.....	67
	Použitá literatura	70

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Stav konvergence v roce 1996	23
Tabulka 2: HDP na hlavu a cenová konvergence v České republice (EU-27 = 100)	26
Tabulka 3: Vývoj rozdílů mezi příjmy z EU a odvody do ní pro Českou republiku (mld. Kč)34	
Tabulka 4: Makroekonomické údaje Velké Británie	37
Tabulka 5: Makroekonomické údaje Dánska	38
Tabulka 6: Makroekonomické údaje Švédska.....	40
Tabulka 7: Makroekonomické údaje Řecka	42
Tabulka 8: Makroekonomické údaje Slovinska	44
Tabulka 9: Makroekonomické údaje Litvy	44
Tabulka 10: Makroekonomické údaje Kypru.....	46
Tabulka 11: Makroekonomické údaje Malty	46
Tabulka 12: Makroekonomické údaje Slovenska	49
Tabulka 13: Souhrnné makroekonomické údaje vybraných evropských států (pevné jádro EU)	50
Tabulka 14: Souhrnné makroekonomické údaje vybraných evropských států (Polsko, Maďarsko).....	51
Tabulka 15: Průměrné hodnoty makroekonomických ukazatelů v jednotlivých skupinách států EU.....	52
Tabulka 16: Mezistátní a vnitrostátní relativní cenové rozdíly různých druhů zboží (bez DPH) v roce 2000 v členských státech EU.....	56
Tabulka 17: Obchodní partneři České republiky (2011).....	58

Seznam obrázků

Obrázek 1: Míra inflace v členských státech EU za rok 2010	18
Obrázek 2: Plnění kritéria cenové stability v ČR.....	27
Obrázek 3: Plnění kritéria nominálních úrokových sazeb v ČR	28
Obrázek 4: Kurz Kč/EUR od roku 2006	29
Obrázek 5: Plnění kritéria deficitu veřejných financí v ČR od roku 2000.....	30
Obrázek 6: Plnění kritéria udržitelnosti veřejných financí v ČR do roku 2000.....	31

Úvod

Od roku 2004 je Česká republika součástí ekonomicky silného a ambiciózního celku, kterým je Evropská unie. Ta se v současnosti nachází v teoretické fázi formativní hospodářské a měnové unie. Tato práce zkoumá proces vzniku společenství, při kterém se jednotlivé státy starého kontinentu rozhodly do značné míry upustit od důležitých součástí své státní suverenity, ve snaze dosáhnout společných cílů. Zároveň se bude detailněji zaobírat i Českou republikou, která je již v současné době členem Evropské unie, ale ještě ji čeká dlouhá cesta, než se postaví na roveň ostatním vyspělým zemím západní Evropy a než bude plně připojena k měnové unii.

Toto téma je v současné době velmi diskutované především z důvodu ožehavé otázky přijetí jednotné evropské měny v České republice. V současné Evropě můžeme vidět odstrašující případ Řecka, jehož tíživá situace se stává pro všechny státy o to horší, že Řecko přijalo Euro. Z toho důvodu pro něho neexistuje možnost financovat část obrovského dluhu inflací, nemůže samovolně devalvovat měnu a i ostatním státům Evropské měnové unie (EMU) vznikají obrovské náklady právě proto, že si nemohou dovolit nechat Řecko napospas svému osudu. Na povrch nadále vyplouvají další a další případy států, které budou potřebovat záchranný balíček, a to velmi negativně ovlivňuje myšlení lidí, kteří jsou nakloněni vstupu do EMU méně a méně.

Evropská unie, která si v době svého vzniku dala za cíl stát v čele světového pokroku, si stále více svazuje ruce legislativními regulacemi. Dnešní generace politiků v Evropě se snaží diktovat ekonomice směr, kterým se má ubírat, což se nám všem zle nevyplácí. Volnému působení tržních sil se evropské špičky brání, seč mohou, a ve svém důsledku tím brání efektivní alokaci zdrojů. Téma společné evropské měny prochází bouřlivým obdobím, kdy se rozhoduje o tom, zda budou současné ekonomické pořádky, a to nejen v Evropě, ale na celém světě, zachovány. Euro v tomto procesu hraje klíčovou roli, protože díky němu byl odhalen problém neřízeného zadlužování států, které již dávno není pouze investicí do růstu, ale především podporou štědrých sociálních systémů, které bohužel nevytvářejí žádnou přidanou hodnotu.

Cílem práce je zhodnotit vhodnost zavedení eura v České republice v současné době.

Ke splnění hlavního cíle bude nutné:

- charakterizovat historii měnové integrace,
- identifikovat přijatá opatření pro přijetí společné evropské měny,
- zhodnotit zkušenosti ostatních evropských států,
- vymežit hlavní pozitiva a negativa přijetí eura.

1 Historie

Nic současného nevzniká nahodile, proto i evropská měnová integrace musí nutně vycházet z událostí minulých. Abychom tedy mohli správně pochopit stávající stav evropské integrace, musíme se vrátit až ke vzniku myšlenky na vytvoření velké organizace spojující celou Evropu a vysvětlit jednotlivé kroky a jejich příčiny, které vedly k současnému stavu.

Myšlenky na sjednocení Evropy přicházely v historii mnohokrát, ale zásadní impuls pro zformování společné organizační struktury přišel po roce 1945. Ne náhodou po druhé světové válce. Všem bylo jasné, že taková Evropa, jakou znali doposud, nemůže nadále existovat. Vždyť druhá světová válka následovala pouze dvě desetiletí po první a byla čtvrtou velkou válkou v pořadí za posledních 130 let, v jejichž centru se vyskytovaly Německo a Francie¹. Prioritou na politickém kolbišti bylo v těchto letech - kromě komplexní rekonvalescence národních ekonomiky, politických systémů a zabezpečení základních životních potřeb pro občany - vyřešení zásadního problému, a to zabránění dalšímu válečnému konfliktu v Evropě. S jedním možným řešením přišel americký ministr financí Henry Morgenthau. Jeho řešení ale nebylo z nejoriginálnějších. Hlásal totiž likvidaci německého průmyslu, což je v podstatě ta samá cesta, kterou se Evropa vydala po první světové válce a která přinesla pouze prohloubení rivality mezi národy a nakonec vyústila ve druhou světovou válku. Pro evropskou integraci je důležité, že nakonec převážila myšlenka, že války jsou zapříčiněny malou integrací evropských národů. A od tohoto názoru se dále ubíral vývoj v západní Evropě. České republiky se ale týká další filozofie, obviňující z obou světových válek kapitalismus. Touto filozofií je marxismus-leninismus. Takže zatímco kroky potřebné k integraci se východní Evropě vyhnuly kvůli vlivu Sovětského svazu, došlo ke sjednocení francouzské, americké a britské okupační zóny.

1.1 Organization for European Economic Cooperation

Z historického hlediska první organizací, která vznikla na základě popsaném výše, byla Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (*Organization for European Economic Cooperation: OEEC*). Byla založena roku 1948 a měla 13 členů.² Úkolem OEEC bylo rozdělovat finanční prostředky adresované participujícím státům na základě Marshallova

¹BALDVIN, Richard; WYPLOSZ, Charles. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada Publishing, 2008. s. 31.

²SYCHRA Zdeněk. *Jednotná evropská měna: realizace hospodářské a měnové unie v EU*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009. s. 32

plánu. Vedle toho ale zlepšila pozici pro evropskou integraci. Díky založení Evropské platební unie (EPU) se zlepšil evropský systém plateb, který trpěl bankrotem většiny evropských států po roce 1945 a také nesměnitelností evropských měn a administrativními opatřeními. To znamenalo obrovské problémy pro mezinárodní obchod, protože každý stát usiloval o vyrovnanou platební bilanci a zavedení směnitelnosti vlastní měny by se takovému státu hrubě vymstilo omezením jeho dovozů od ostatních států, ve snaze získat směnitelnou měnu. Dalším úkolem OEEC byla liberalizace vnitřního trhu, což samozřejmě znamenalo vzrůst obchodu a příjmů. Padesátá léta byla typická enormním růstem HDP (Německo 19,7 %, Nizozemsko 11,7 % nebo Itálie 9,2 %) ³. Ekonomický důvod integrace byl tedy zjevný - evropské státy dokážou lépe a efektivněji vyrábět jako celek, než jednotlivě. Nutno podotknout, že vliv na evropskou integraci měly i země sovětského bloku. Jejich odpovědí na OEEC byla Rada vzájemné hospodářské pomoci (RVHP), jejímž členem se stala i tehdejší Československá socialistická republika. Právě díky studené válce mezi východem a západem se země západní Evropy také snažily vytvořit velkou organizační strukturu, která by mohla lépe čelit rozpínavosti marxistické filozofie.

1.2 Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO)

Návrh na vytvoření ESUO vyslovil v roce 1952 Robert Schuman ⁴, francouzský ministr zahraničí. Šlo o integrování německého a francouzského uhelného a ocelářského sektoru, které byly tenkrát považovány za hnací sílu národního průmyslu, kdy Německo disponovalo zásobami uhlí a Francie železné rudy. Tímto krokem chtěl Schuman hlavně zabránit budoucímu válečnému konfliktu mezi těmito historickými rivaly. Následně se připojily i další státy, které vytvořily tzv. „Šestku“. Jednalo se o Belgii, Lucembursko, Nizozemsko a Itálii. Uhelný a ocelářský sektor těchto států byl podřízen nadnárodní autoritě. To znamenalo, že rozhodování o ceně, obchodu a produkci v tomto odvětví náleželo tzv. Nejvyššímu úřadu. Tento orgán se dá považovat za předchůdce dnešní Evropské komise. Skládal se ze šesti členů, vybraných jednotlivými státy šestky. Pro EU se jedná o významnou instituci z toho důvodu, že je to první organizace fungující na supranacionálním principu. To znamená, že zde existuje autorita v některých oblastech nadřazená národním vládám.

³BALDVIN, Richard; WYPLOSZ, Charles. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada Publishing, 2008. s. 34

⁴BALDVIN, Richard; WYPLOSZ, Charles. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada Publishing, 2008. s. 37

1.3 Evropské hospodářské společenství (EHS) a Evropské sdružení volného obchodu (ESVO)

Evropské hospodářské společenství bylo založeno na základě Římské smlouvy v roce 1958 a mělo původně 6 členů, vycházejících z Evropského společenství uhlí a oceli. Hlavním pokrokem v této fázi bylo stanovení podmínek pro společný trh. To zahrnovalo v první řadě vytvoření celní unie, což znamenalo zrušení cel a kvót mezi členskými státy a společnou celní politiku. Společné clo, které EHS vybíralo, bylo stanoveno jako aritmetický průměr cel 6 zakládajících členů.⁵ Výnosy z cel potom plynuly do pokladny Evropské komise. Dále také zákaz státní pomoci, který garantoval zachování zdravého konkurenčního prostředí pro firmy pocházející zevnitř hospodářské unie. Dalším důležitým prvkem EHS byla snaha harmonizovat právní předpisy a daně členských států. Z Římské smlouvy dále vyplýval příslib dalšího vývoje směrem k vyšším formám integrace. Smlouvou byl založen například Evropský soudní dvůr nebo předchůdce Evropského parlamentu – Evropské parlamentní shromáždění. Ostatní silné evropské státy, nepatřící do EHS, se cítily ohroženy a bály se diskriminace Šestkou. Proto vytvořily v roce 1960 vlastní obdobu EHS, a to Evropské sdružení volného obchodu (ESVO). I přesto trpěli exportéři ze zemí ESVO diskriminací na trzích EHS, které mělo až dvojnásobný HDP, proto zde vznikala tlak na připojení se k silnějšímu. V roce 1961 požádala Velká Británie, která až doposud stála „v čele“ ESVO, o členství v Evropském hospodářském společenství. Tu rychle následovaly Irsko a Dánsko. Další státy ESVO, které z různých důvodů k EHS nepřistoupily, uzavřely alespoň řadu dohod o volném obchodu, čímž opět postoupily na o něco vyšší stupeň integrace. Současnými státy ESVO jsou Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko. Protože ESVO kopíruje obchodní politiku EU, dá se říci, že tvoří s EU oblast volného obchodu.

1.4 Wernerův plán

Po velmi rychlém růstu západoevropských ekonomik a příznivém prostředí pro integraci se situace obrátila. Tento stav zapříčinilo několik faktorů. Za prvé to bylo zhroucení Brettonwoodského systému, což byla dohoda o pevném navázání amerického dolaru na zlato a všech ostatních měn na americký dolar. Neuvážená monetární politika Spojených států, spojená s financováním války ve Vietnamu a tím pádem zvyšováním inflace, donutila

⁵DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace. Od národních měn k euru*. Praha: C.H.Beck, 2008. s. 18

představitel Anglie a Francie k zažádání o splnění závazku podle Brettonwoodské dohody, tedy ke konverzi dolarových rezerv ve zlato. Tím došlo k zavedení plovoucích měnových kurzů. Co se směnných kurzů týče, pro Evropu, která usilovala o bližší integraci, rozvolnění směnných kurzů nepřipadalo v úvahu. Následovala Basilejská dohoda, která na základě Wernerova plánu navázala evropské měny na americký dolar a na sebe navzájem a vytvořila tzv. měnového hada. Centrální banky měly za úkol udržovat kurz svých měn vůči dolaru v pásmu $\pm 2,25\%$ a zároveň oscilační pásmo, ve kterém se mohou pohybovat kurzy měn jednotlivých států, bylo stanoveno na $\pm 1,125\%$ od základní parity. Další realizaci Wernerova plánu, který měl vést až k měnové unii, zastavily nepříznivé podmínky kvůli ropným krizím. Na základě Lucemburského kompromisu, který si prosadila Francie, se další kroky směrem k měnové unii zastavily. Lucemburský kompromis měl chránit státní suverenitu – Francie nechtěla, aby pro ni byla závazná většinová rozhodnutí, u kterých ona hlasovala proti. Tím se velice znesnadnil systém přijímání rozhodnutí v EHS a výrazně klesla celková akceschopnost. Důvodem neúspěchu zafixování měnových kurzů byla vedle neutěšené globální ekonomické situace ve formě ropných krizí také malá politická vůle ke konání velkých, radikálních změn.

1.5 Evropský měnový systém

Evropský měnový systém (EMS) byl založen v roce 1979 za účelem vytvoření spravedlivého tržního prostředí pro firmy ze všech států tehdejšího EHS. Jeho založení mělo ale i politický důvod, a to udržet myšlenku další integrace po neúspěchu Wernerova plánu.⁶ Měny členských států byly fixovány na sebe navzájem s flukтуаčním pásmem $\pm 2,25\%$ s tím, že každá centrální banka byla povinna intervenovat, aby nedošlo k přílišnému vzdálení měnových kurzů. Byla zde vytvořena virtuální měnová jednotka, zvaná ECU (European currency unit), která byla košem měn všech zemí EMS, a při pravidelných revizích docházelo k přidávání nových členských měn do měnového koše. (V roce 1984 řecké drachmy a v roce 1989 portugalského escuda a španělské pesety. Podepsáním Maastrichtské smlouvy se měnový koš uzavřel, proto do něj již nebyly započítány rakouský šilink, švédská koruna a finská marka.) Rozdílem oproti asymetrickému modelu fixních kurzů, tedy navázání se na jednu měnu, bylo to, že v případě, kdy se kurzy začaly oddalovat více, než bylo stanoveno, intervenovaly obě

⁶LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Praha: C.H. Beck, 2007. s 207

dotčené centrální banky.⁷ Postupem času ale byly slabé měny stejně donuceny kopírovat měnovou politiku německé centrální banky. Tento model je ale z důvodu spekulativních útoků na měnu trvale neudržitelný, což se projevilo po spekulativní krizi v letech 1992-1993 rozšířením fluktuačního pásma až na +/- 15 %. Rozdílem oproti období neúspěšné realizace Wernerova plánu bylo, že státy nevyužily možnosti rozvolnit svoje monetární politiky, čímž dokázaly velkou vůli vzdorovat trhům a naplnit závazek měnové unie.

V této části se podíváme na vývoj ERM až do současnosti. Při zavedení eura bylo stanoveno, že 1 ECU = 1 euro. Tím ECU zaniklo. Přísný režim +/- 2,25 % byl změněn po událostech z počátku 90. let. Selhání systému mělo ale kořeny daleko předtím. Francouzská centrální banka, následovaná všemi ostatními centrálními bankami EMU se rozhodla kopírovat měnovou politiku Bundesbank (centrální banky Německa), která se jevila jako velmi úspěšná (dosahovala velmi nízké míry inflace). Po pádu železné opony a sjednocení Německa zde byl velký tlak na růst inflace, z důvodu markantních rozdílů mezi regiony Východního a Západního Německa a vysokými náklady veřejných rozpočtů v Německu. Bundesbank ve snaze zachovat stabilní míru inflace zavedla vysoké úrokové sazby, které ostatním centrálním bankám nezbylo než následovat, protože rozdíly v úrokových sazbách by vyvolaly přelévání kapitálu ze zemí s nižšími sazbami, a tím by tlačil na znehodnocení tamních kurzů, což bylo v dané situaci, při snahách o zavedení měnové unie, nepřijatelné. Následná neudržitelná situace se spekulativními útoky na měny Francie, Velké Británie či Itálie vedly k vystoupení některých zemí z ERM a následně k politickému kroku rozšíření fluktuačního pásma na +/- 15 %. V roce 1999 byl zaveden ERM 2. Měny v něm již nejsou navázány jedna na druhou, ale centrální paritu určuje euro. Pozoruhodným příkladem v této oblasti je Dánsko. Tento stát nepřijal euro, ale je součástí ERM 2 a zavázal se udržovat fluktuační pásmo na původní úrovni +/- 2,25 %.

1.6 Další kroky k integraci

Po pádu diktátorských režimů ve Španělsku, Portugalsku a Řecku v 80. letech se tyto státy připojily k EHS. Dále byla evropská integrace ovlivněna především jedním mužem, kterým byl Jacques Delors. To byl předseda Evropské komise, která má exkluzivní právo podávat návrhy nových právních forem, a jako taková se může stát hlavní hybnou silou integrace, jak se tomu stalo právě pod vedením tohoto muže. Ten v prvním kroku prosadil zrušení

⁷LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Praha: C.H. Beck, 2007. s 203

jednomyslného hlasování v záležitostech jednotného trhu. Dále pracoval na další liberalizaci obchodu, která utrpěla v minulém období ochrannářskou zahraniční politikou a zaváděním technických norem a dalších překážek dovozu. Tyto překážky měly být postupně odstraňovány, dále měly být harmonizovány sazby DPH a liberalizovaný systém veřejných zakázek.⁸ Kromě tohoto, spatřoval jako základní stavební kámen hospodářské integrace volný pohyb výrobních faktorů. V roce 1989 prosadil Delors Dohodu o Evropském hospodářském prostoru (EHP), která zajišťovala budoucí přijetí společné měny nejpozději do 1. ledna 1999. Ze stejných důvodů jako v 50. a 60. letech, tedy kvůli obavám z diskriminace, začaly další státy vyjednávat o svém členství v EHP. Další integraci Evropy hrál silně do karet rozpad socialistického bloku, hlavně pád Berlínské zdi a z toho plynoucí krok – sjednocení Německa. Z důvodu obav ze vzniku příliš ekonomicky silné země byl podporován další krok ke společné integraci právě v této době. A Jacques Delors přišel s návrhem zavedení měnové unie, které bylo zakotveno v Maastrichtské smlouvě. Předpokládán byl přechod k jednotné měně ve třech etapách.

1.6.1 Maastrichtská smlouva

Maastrichtská smlouva byla dojednána v prosinci roku 1991 a ratifikována všemi signatáři v průběhu následujícího jednoho a půl roku. Její schvalování se neobešlo bez komplikací. V Dánském referendu byla zamítnuta a přijata zde byla až po zavedení doložky, která Dánsku umožnila nepřijmout společnou evropskou měnu. Změnila název společenství na současnou Evropskou unii. Část smlouvy zabývající se měnovou unií byla zcela vyřešena neodvolatelným rozhodnutím přijmout 1. ledna 1999 jednotnou měnu a zavazuje členy EU k předání suverenity své měnové politiky Evropské centrální bance. Kromě ustanovení týkajících se měnové unie měla smlouva velký význam na společný trh. Nastavuje pravidla pro volný pohyb kapitálu a pracuje na spolupráci v mimoekonomických oblastech, jako jsou bezpečnost, vymahatelnost práva nebo sociální politika.

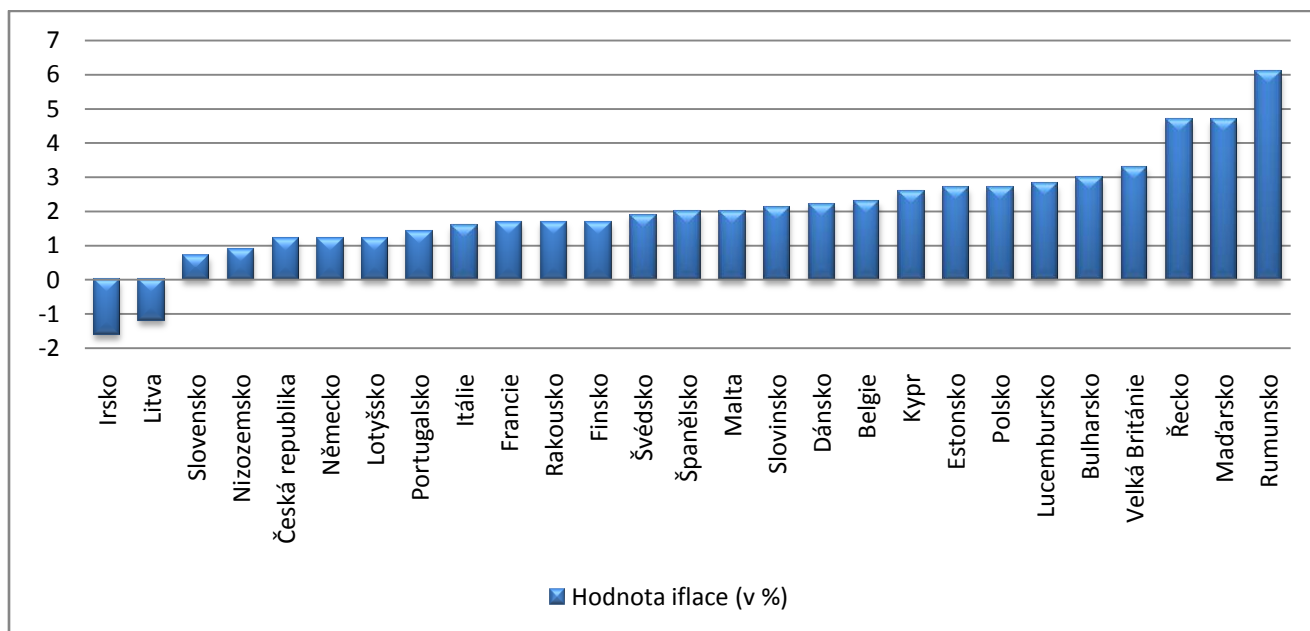
Zájmem všech států bylo, aby nově vzniklá měna byla co nejsilnější a co nejvíce konkurenceschopná. Při přípravě smlouvy však byla makroekonomická situace jednotlivých zemí velmi odlišná. Německo, které bylo zaměřené na cenovou stabilitu, mělo pochybnosti, zdali jsou všechny země připraveny na přijetí požadované měnové disciplíny. Z důvodu těchto stížností byl navržen výběrový proces, který měl prokázat, že si země osvojily prostředí cenové stability. Aby mohla země vstoupit do měnové unie, musí současně splnit

⁸BALDVIN, Richard; WYPLOSZ, Charles. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada Publishing, 2008. s. 46

následujících 5 kritérií. V této části se již kromě teoretického vysvětlení budu zabývat také plněním maastrichtských kritérií ze strany České republiky v roce 2010.

1.6.1.1 Inflace

První kritérium se zabývalo inflací. Formulováno bylo tak, že země, která se chtěla kvalifikovat pro členství v měnové unii, nesměla o více než 1,5 procentního bodu překročit průměr tří nejnižších měr inflace dosažených zeměmi EU.⁹ Aby byla zajištěna srovnatelnost měr inflace, byla zavedena jednotná metodika měření inflace. K tomuto účelu Eurostat vyvinul v roce 1995 tzv. harmonizovaný index spotřebitelských cen. Pro potřeby tohoto kritéria však nebyly využívány meziroční přírůstky tohoto indexu, ale jeho zprůměrované hodnoty za 12 měsíců, čímž bylo vyhověno podmínce, že posuzována má být inflace za období jednoho roku před examinací. V době formulace tohoto kritéria nikoho nenapadla eventualita, že výsledná průměrná hodnota by mohla být vychylována směrem dolů deflací některého člena, jako tomu bylo v roce 2010 (Irsko -1,6 %). Tato anomálie byla později ošetřena poukázáním na fakt, že kritérium hovoří o inflaci, tedy umožňuje vyřadit inflace se záporným znaménkem (deflace). Obrázek č. 1 nám porovnává míru inflace v jednotlivých státech Evropské unie za rok 2010.

Obrázek 1: Míra inflace v členských státech EU za rok 2010

Zdroj:EUROSTAT: *Annual average inflation rate* [online]. 2011 cit [2011-06-29]. Dostupný z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/graph.do?tab=graph&plugin=1&pcode=tsieb060&language=en&toolbox=data>

⁹BALDVIN, Richard; WYPLOSZ, Charles. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada Publishing, 2008. s. 398

1.6.1.2 Dlouhodobá nominální úroková sazba

Toto kritérium úzce souvisí s kritériem prvním. Země náchylná k inflaci má totiž možnost v roce před přijetím dočasně inflaci stlačit (např. zmražením regulovaných cen). Pro tyto případy je tedy formulováno druhé kritérium, a to, že dlouhodobá nominální úroková sazba nesmí překročit o více než 2 procentní body průměr úrokových sazeb zaznamenaných ve třech zemích s nejnižší mírou inflace. Dlouhodobá nominální úroková sazba totiž reflektuje posouzení dlouhodobé inflace trhem. To vychází z Fisherovy rovnice: nominální úroková sazba = reálná úroková sazba + očekávaná míra inflace¹⁰. Protože reálná úroková sazba je téměř neměnná a stanovaná celosvětově, hlavní hybnou silou pro nominální úrokové sazby je dlouhodobá očekávaná míra inflace. Dosažení nízké dlouhodobé nominální úrokové sazby vyžaduje přesvědčit nedůvěřivé finanční trhy, že míra inflace zůstane nízká dlouhodobě.

Referenční hodnota tohoto kritéria je stanovena na základě úrokových sazeb dlouhodobých státních dluhopisů. Smyslem tohoto kritéria je ochránit zemi s nízkou mírou úrokových sazeb od odlivu kapitálu. Např. vezmeme-li v úvahu hodnoty úrokových sazeb v roce 1996 v Řecku 17,3 % a Německu 6,4 %¹¹, můžeme předpokládat, že při přijetí eura v obou zemích dojde k masivnímu odlivu kapitálu z Německa do Řecka, který by mohl způsobit velké výkyvy na Německém kapitálovém trhu. K přesunu kapitálu by docházelo až do doby, kdy by se úrokové míry v obou zemích vyrovnaly. Proto můžeme ale také tvrdit, že toto kritérium je „samonaplňující se“. Pokud bude země plnit všechna ostatní kritéria a trhy budou očekávat přijetí společné měny v brzké době, dojde ke stejným přesunům kapitálu, jako by již euro přijala a úroková míra se vyrovná.

1.6.1.3 Členství v Evropském mechanismu směnných kurzů (ERM II) – stabilita měnového kurzu

Další kritérium opět navazuje na cenovou stabilitu v zemi. Jde o to, že země musí prokázat svou schopnost udržet svůj měnový kurz připoutaný k měnám svých budoucích partnerů v měnové unii. Požadavek zní tak, že každá země musí být alespoň po dobu 2 let členem ERM II (*Exchange rate mechanism*) aniž by musela devalvovat měnu a zároveň se její kurz nesmí odchýlit o +/- 15 % od centrální parity k euru.¹²

¹⁰BALDVIN, Richard; WYPLOSZ, Charles. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada Publishing, 2008. s. 399

¹¹LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 234

¹²BALDVIN, Richard; WYPLOSZ, Charles. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada Publishing, 2008. s. 399

1.6.1.4 Deficit veřejných rozpočtů

První tři kritéria se zabývají mírou inflace. Fakt, že se země smíří s inflací, odráží ve skutečnosti hlubší problémy v ekonomice. Typickým předchůdcem inflace jsou velké rozpočtové deficity. Vláda si půjčuje peníze na jejich pokrytí, a pokud tento proces dlouhodobě pokračuje, začnou se finanční trhy obávat, že ke splacení peněz nemusí dojít a pozastaví půjčky zadlužené vládě. Její jediná možnost je potom požádat centrální banku, aby začala tisknout peníze, čímž zvětší objem peněz v oběhu, což vede k inflaci. V konkretizování tohoto kritéria opět převládl vliv Německa. To dlouhodobě uplatňovalo tzv. „zlaté pravidlo“. To stanovuje, že rozpočtové deficity jsou přípustné pouze v situaci, pokud se rovnají investičním výdajům, které jsou zdrojem hospodářského růstu, který vytváří prostředky na splacení půjček. Podle „zlatého pravidla“ se dále předpokládá, že tyto investiční výdaje tvoří přibližně 3 % HDP.¹³ Požadavek je tedy formulován tak, že vládní deficit nemá překročit 3 % HDP.

1.6.1.5 Veřejný dluh

Stejně tak jako může být inflace dočasně snížena, může být i rozpočtový deficit uzpůsoben tak, aby v daném roce vyhovoval kritériu. Například přesunem daňových příjmů či veřejných výdajů z jednoho roku do druhého. Proto bylo rozhodnuto, že bude přidán stálejší ukazatel fiskální disciplíny. Je tedy stanovena maximální úroveň veřejného dluhu. Při určování stropní hodnoty byla rozhodující průměrná úroveň dluhu členských států, která v roce 1991, kdy byla Maastrichtská smlouva projednávána, činila 60 % HDP.¹⁴ Zároveň se jevila jako kompatibilní s 3 % stropem veřejných deficitů. Deficity některých zemí v té době ale výrazně převyšovali požadovanou hodnotu. Zejména veřejný dluh Belgie činil téměř 120 % HDP. Belgie zrevidovala svoje veřejné finance a neúprosně se pustila za dodržení přísného kritéria. Trvalo by jí však velice dlouho, než by se dostala na požadovanou 60 % úroveň (v roce 2009 to bylo 96,7 %). Proto prohlašovala, že jako zakládající země společného trhu a jako dlouhodobý stoupenec měnové unie nemůže být vynechána kvůli hříchům z minulosti. Prosadila si formulaci kritéria, že veřejný dluh musí být buď na úrovni 60 % HDP, nebo „pohybující se tímto směrem“. V roce 1998, který byl referenčním rokem pro rozhodnutí, která země splnila kritéria pro přístup do měnové unie, se všem zemím podařilo snížit veřejný

¹³BALDVIN, Richard; WYPLOSZ, Charles. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada Publishing, 2008. s. 399

¹⁴BALDVIN, Richard; WYPLOSZ, Charles. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada Publishing, 2008. s. 399

deficit pod úroveň 3 % HDP, i když některé z nich použily účetní triky. Francie privatizovala část své telekomunikační společnosti. Itálie vybrala na konci roku 1998 daně, které by za normálních okolností byly splatné až začátkem roku 1999. Dokonce i německá vláda se rozhodla prodat zlato, aby splatila svůj dluh, ale odpustila od toho, když Bundesbank takový úmysl veřejně napadla. Nakonec pouze Irsko, Finsko, Dánsko, Velká Británie, Portugalsko a Francie mohly zveřejnit dluh pod úrovní 60 % HDP, ale všechny země byly ochráněny pomocí „belgické doložky“.¹⁵

1.6.2 Zavedení společné měny ve třech fázích

První fáze zavedení společné měny probíhala od 1. července 1990 do 31. prosince 1993. Zahájila proces budování HMU sérií přípravných kroků. Šlo především o dokončení jednotného trhu a tím realizace volného pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu. Za účelem vyhlazení rozdílů mezi jednotlivými regiony EU byly rozpočtově posíleny nástroje politiky hospodářské a sociální soudržnosti, především v podobě strukturálních fondů. Dále zde byl požadavek na koordinaci rozpočtových politik zúčastněných států, a harmonizace jejich makroekonomických ukazatelů. Dále byly státy vyzvány k přistoupení do ERM.

Druhá, přechodná, fáze měla dokončit institucionální, ekonomické a právní předpoklady pro fungování HMU. S tím souviselo zřízení Evropského měnového institutu (EMI), předchůdce Evropské centrální banky. Tato instituce měla jen velmi málo pravomocí, ale jejím úkolem byla příprava přijetí eura. EMI připravoval nástroje a postupy fungování měnové politiky po zavedení jednotné evropské měny, posiloval mezinárodní platební styk a prováděl dohled nad tvorbou nových evropských bankovek.¹⁶ O tom, že nová měna ponese název euro, se rozhodlo na madridském summitu Evropské rady v prosinci 1995. Evropská rada zde také rozhodla, že nebude využito dřívější datum pro započítání třetí fáze, ale že zavedení společné měny proběhne 1. 1. 1999, a to v jakémkoli počtu států, které budou splňovat konvergenční kritéria. V roce 1997 na summitu v Amsterdamu byl přijat Pakt stability a růstu, který má zajistit plnění konvergenčních kritérií i po vstupu do měnové unie. Před ukončením 2. etapy rozhodla rada EU o vstupu 11 zemí do HMU 1. 1. 1999. Tomuto rozhodnutí předcházelo

¹⁵BALDWIN, Richard; WYPLOSZ, Charles. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada Publishing, 2008. s. 399

¹⁶LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 213

doporučení Evropské komise a Rady ECOFIN, stanovisko Evropského parlamentu a hodnotící zpráva EMI.

Smlouva uváděla i alternativu založení HMU 1. 1. 1997, ale pouze za předpokladu, že většina států, tedy z tehdejších 15 členů EU alespoň 8, bude splňovat konvergenční kritéria. Rozhodující přitom byl rok 1996. Situace ale vznik měnové unie v dřívějším datu neumožnila, protože 9 států nesplňovalo kritérium stabilního měnového kurzu. Rakousko, Švédsko a Finsko byly členy EU až od roku 1995, proto nebyly v ERM po dobu dvou let. Stejně tak i Itálie a Řecko vstoupily do ERM až později. Španělsko a Portugalsko v kritickém období byly donuceny provést devalvaci své měny¹⁷. A Dánsko a Velká Británie, rozhodnuté využít svojí opt-out výjimku, do ERM taktéž nevstoupily. Jak státy Evropské unie plnily ostatní kritéria, znázorňuje tabulka č. 1. Lze konstatovat, že státy EU ještě nebyly na přijetí společné měny připraveny. Všechna kritéria v té době splňovalo pouze Lucembursko, naproti tomu Itálie, Portugalsko, Řecko a Španělsko nesplňovaly ani jedno z kritérií. Nesplněná kritéria jsou označena tučně.

¹⁷SYCHRA Zdeněk. *Jednotná evropská měna: realizace hospodářské a měnové unie v EU*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009. s. 75

Tabulka 1: Stav konvergence v roce 1996

	Deficit rozpočtu /HDP	Veřejný dluh/HDP	Míra inflace	Dlouhodobá úroková sazba
Hodnota kritéria	3	60	2,7	8,7
Belgie	3,3	130,6	1,6	6,7
Dánsko	1,4	70,2	2,2	7,4
Finsko	3,3	61,3	0,9	7,4
Francie	4	56,4	2,1	6,6
Irsko	1,6	74,7	2,1	7,5
Itálie	6,6	123,4	4,7	10,3
Lucembursko	+0,9	7,8	1,3	7
Německo	4	60,8	1,3	6,3
Nizozemsko	2,6	78,7	1,2	6,3
Portugalsko	4	71,1	3	9,4
Rakousko	4,3	71,7	1,7	6,5
Řecko	7,9	110,6	8,4	15,1
Španělsko	4,4	67,8	3,8	9,5
Švédsko	3,9	78,1	1,6	8,5
Velká Británie	4,6	56,3	3	8

Zdroj: ECB: *Progress towards convergence* (1996). European Monetary Institute, [cit. 2011-09-27], Dostupný z: <<http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr1996en.pdf>>

Závěrečná fáze vypukla 1. ledna 1999. Tímto datem vzniklo euro v bezhotovostní podobě. Měnové unie se neúčastnilo Dánsko a Velká Británie, protože měly vyjednanou výjimku a připojit se nemusely. Dále se nemohly zúčastnit Řecko a Švédsko, z důvodu neplnění konvergenčních kritérií. Řecko nespĺnilo ani jedno kritérium, a již tato neschopnost řeckých politiků zachovat rozpočtovou kázeň a věnovat se stabilitě své ekonomiky měla být pro EU výstražným znamením o možných problémech s tímto členem. Naproti tomu Švédsko nespĺnilo pouze kritérium kurzové stability, protože nevstoupilo do systému ERM a ani neharmonizovalo legislativu svoji centrální banky s legislativou ECB. V tomto případě se projevila pouze politická neochota participovat na měnové unii, která je blíže popsána v podkapitole 3.1.3. Kompetence v měnové politice přešly na úroveň společenství. Počínaje 1. lednem 2002 bylo zavedeno euro v hotovostní podobě. Z důvodu velké zátěže duálního oběhu se státy velmi snažily tuto přechodnou fázi co nejvíce zkrátit a povedlo se jim ji ukončit 28. 2. 2002.

1.7 Cesta ČR do EU

Po pádu „železné opony“ projevily státy bývalého sovětského bloku zájem o vstup do EU. Země Evropské unie se ale k přistoupení nových členů příliš nadšeně nestavěly. Příčiny tohoto chování můžeme nalézt především v nízké ekonomické vyspělosti východních států a zároveň také kvůli vysokému podílu zemědělství. Přitom přibližně 80 % rozpočtu EU jde na rozvoj chudých oblastí a zemědělství. EU v roce 1991 podepsala mimo jiné i

s Československem tzv. Evropské dohody, kterými se zavázala zrušit většinu omezení obchodu do roku 1994. Tyto smlouvy byly pro země střední a východní Evropy velmi výhodné. Plynul z nich totiž závazek ekonomicky a legislativně se sladit se zeměmi EU. To znamenalo zaprvé lepší pozici pro budoucí přístup těchto států do Evropské unie, zadruhé také díky pomoci EU se povedlo rychleji zavést fungující tržní prostředí.

V roce 1993 byla v Kodani domluvena kritéria pro přístup do EU, která platí dodnes, například pro přístup Turecka nebo Chorvatska. Kandidátská země musí dosáhnout potřebné stability institucí garantujících demokracii, lidská práva, ochranu menšin a existenci funkční tržní ekonomiky. Dále musí také dokázat způsobilost obstát v konkurenčních tlacích na společném trhu. Snaha deseti kandidátských zemí vyústila v prosinci 2002 k rozhodnutí Evropské rady opět v Kodani v rozhodnutí rozšířit stávající patnáctku EU o dalších deset států v květnu 2004, mezi kterými již byla i Česká republika.

2 Příprava České republiky na přijetí eura

Vstupem do Evropské unie převzala Česká republika závazek přijmout společnou evropskou měnu. Evropské autority v podobě závazných předpisů poskytují ale nově přistoupivšímu státu poměrně hodně volné působnosti v otázce přijetí eura. Není dán ani konkrétní interval na samotné přijetí eura, ani na vstup do ERM-II, kde ČR zatím stále není. Současná omezitelnost v této oblasti je způsobena především vlivem současné hospodářské krize, která působí jako asymetrický šok, a tím zvyšuje důležitost samostatné měnové politiky. Zároveň také není vhodná doba pro přístup k ERM-II.

2.1 Přijatá opatření

Ještě před vstupem do EU, a to 13. 10. 2003, byla přijata Strategie přistoupení k eurozóně, která předpokládala přijetí eura v ČR v letech 2009 - 2010¹⁸. Poté v roce 2005 bylo schváleno institucionální zajištění zavedení eura v ČR a ustavení Národního koordinátora a Národní koordinační skupiny, které mají za úkol zabývat se přípravou legislativy pro hladký přechod k jednotné měně¹⁹. V roce 2007 byl publikován důležitý dokument - Národní plán zavedení eura v České republice, který se podrobně věnoval přípravám a konkretizaci úkolů v jednotlivých sektorech. Každoročně od roku 2004 vydává Ministerstvo financí ve spolupráci s ČNB dokument s názvem Vyhodnocení plnění Maastrichtských kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou. Ten obsahuje vyhodnocení plnění konvergenčních kritérií a stupně konvergence v podobě ekonomické a strukturální sladění české ekonomiky s ekonomikou eurozóny.

Ze zprávy Evropské komise z roku 2008 potom plyne, že Česká republika je co do institucionální připravenosti jedna z nejúspěšnějších zemí, z nově přistoupivších. Můžeme ale konstatovat, že tato vysoká připravenost začala vznikat již na podzim 2005, tedy v době lepší politické situace, kdy se veřejnost ke vstupu do eurozóny nestavěla negativně.

¹⁸PLCHOVÁ, Božena; ABRHÁM, Josef; HELÍSEK, Mojmir. *Česká republika a EU: ekonomika - měna - hospodářská politika*. Praha: Krigl, 2010. s. 173

¹⁹HELÍSEK, Mojmir. *Euro v ČR z pohledu ekonomů*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. s. 24

2.2 Reálná konvergence

Kromě Maastrichtských kritérií můžeme definovat i jiná kritéria, podle kterých můžeme určit, zda je pro danou zemi vhodné vstupovat do měnové unie. Jako první z těchto ukazatelů můžeme jmenovat například sblížení ekonomické úrovně. Můžeme říci, že Česká republika se dlouhodobě přibližuje průměrné ekonomické úrovni eurozóny. Neúplná sladěnost může být v budoucnu při přijetí problémem. Můžeme si povšimnout, že státy jako jsou Portugalsko, Řecko nebo Španělsko nedosahovaly při přijetí eura vysoké ekonomické sladěnosti a i to může být jednou z příčin jejich současných problémů.

Dalším důležitým měřítkem je sblížení cenových hladin. V současné době se Česká republika pohybuje na 72 % cenové hladiny v EU-27²⁰. Zkušenosti současných členů eurozóny s obávaným cenovým skokem po přijetí jednotné měny nás ale mohou uklidnit, protože ani u států, jejichž cenová hladina v době přistoupení k euru nebyla dostatečně sladěna, k dramatickému nárůstu cen nedocházelo. Vzhledem ke stabilní míře inflace v ČR, která je podobná s celou eurozónou, lze vyrovnání cenových hladin očekávat především pomocí apreciacie reálného měnového kurzu. Ukazatel porovnání cenových hladin s EU-27 a ukazatel porovnání HDP na hlavu s průměrem EU-27 můžeme sledovat v následující tabulce.

Tabulka 2: HDP na hlavu a cenová konvergence v České republice (EU-27 = 100)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Úroveň cen	50	57	55	55	58	61	62	77	73	75
HDP na hlavu/ EU-27	73	73	77	78	79	80	83	81	82	80

Zdroj: EUROSTAT: *GDP per capita in PPS* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00114>>, EUROSTAT: *Comparative price levels* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsier010>>

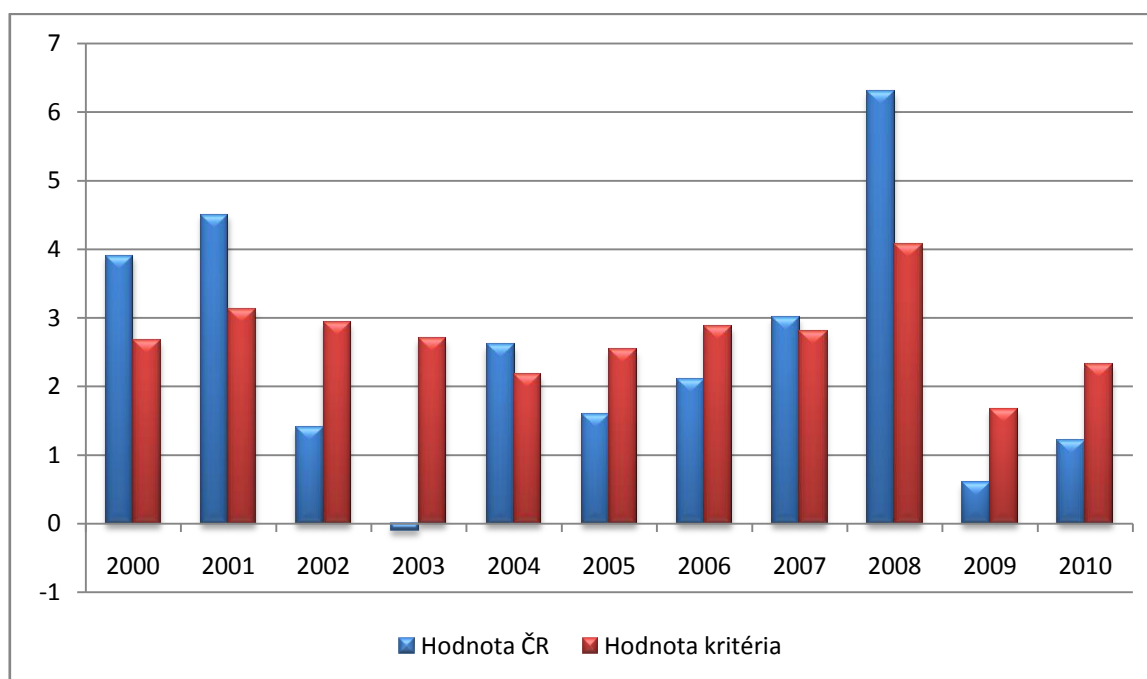
2.3 Plnění Maastrichtských kritérií

V této části si přiblížíme, jak si Česká republika vede v plnění konvergenčních kritérií pro přístup k eurozóně.

Podle údajů Evropského statistického úřadu jsou tedy třemi státy s nejnižší nezápornou mírou inflace za rok 2010 Slovensko (0,7 %), Nizozemsko (0,9 %) a na pomyslném třetím místě by se umístily Česká republika, Litva nebo Německo s (1,2 %). Průměr těchto měr je přibližně

²⁰ EUROSTAT: *Comparative price levels* [online], 2011, [cit. 2011-09-03], Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsier010&plugin=0>>

0,83 %, což činí hodnotu testovacího kritéria 2,33 %. Česká republika by tedy v roce 2010 toto konvergenční kritérium splnila. Stejně tak by tomu bylo i za rok 2009, kdy Česká republika dosáhla míry inflace rovné 0,6 %. V roce 2008 tomu bylo ale naopak. V roce 2008 ČR nesplnila toto konvergenční kritérium především z důvodu prudkého nárůstu cen potravin a energií (hlavně ropy) a také kvůli administrativním opatřením (zvýšení snížené sazby DPH z 5 % na 9 %, zavedení ekologických daní, poplatků ve zdravotnictví a další zvyšování spotřebních daní). Inflace tenkrát dosahovala 6,3 %. Současný stav v letech 2009 a 2010 byl zapříčiněn především zpomalením ekonomiky, které v prvním pololetí roku 2010 vedlo k výrazné deflaci. Mírný růst cenové hladiny byl potom zajištěn administrativními úkony, především zvýšením obou sazeb DPH o jeden procentní bod a zvýšením spotřební daně na tabák a lihoviny. Projevily se také globální faktory, a to růst cen ropy a potravin.²¹ Pro plnění kritéria bude důležité, provést všechny reformy dotýkající se spotřebitelských cen ještě před tím, než nastane referenční rok pro hodnocení. Na obrázku č. 2 vidíme vývoj plnění inflačního kritéria v České republice z dlouhodobého hlediska.

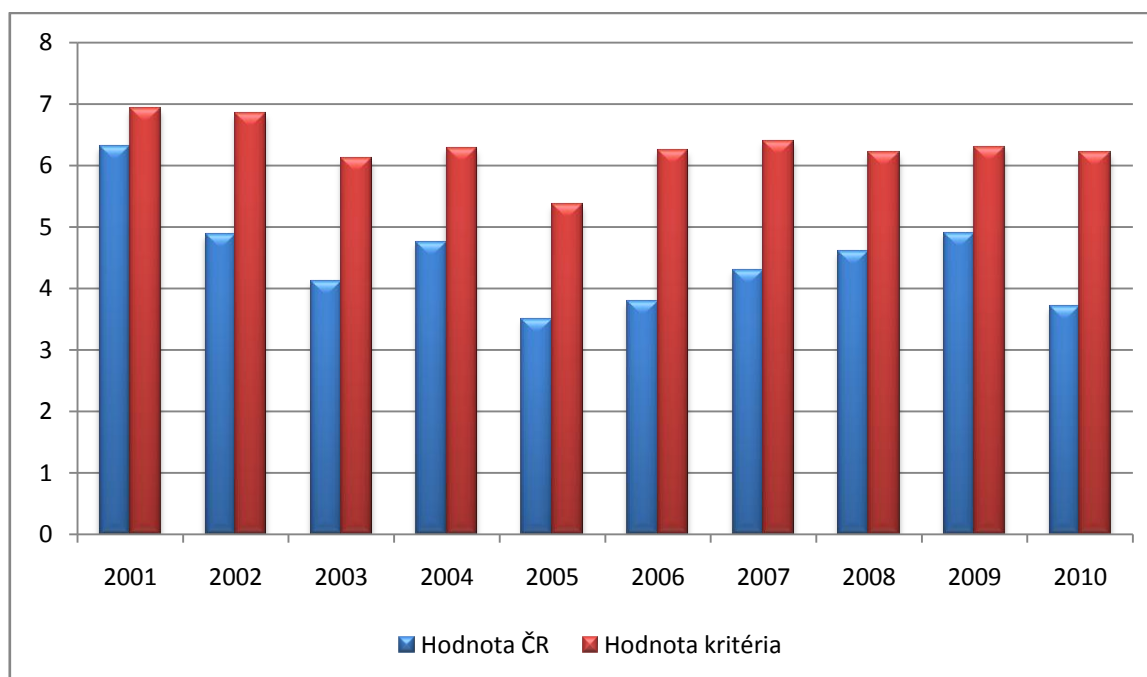

Obrázek 2: Plnění kritéria cenové stability v ČR

Zdroj: EUROSTAT: *Annual average inflation rate* [online]. 2011 cit. [2011-06-29]. Dostupný z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/graph.do?tab=graph&plugin=1&pcode=tsieb060&language=en&toolbox=data>

²¹ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou – 2010* [online]. 2011 [cit. 2011-11-15]. Dostupný z: http://193.86.123.148/cps/rde/xbcr/mfcr/Vyhodnoceni_Maastricht_2010_pdf.pdf

Průměr dlouhodobých úrokových sazeb 3 zemí EU s nejnižší inflací je podle informací České národní banky za rok 2010 4,3 %, v České republice je hodnota dlouhodobých úrokových sazeb 3,7 %. Tedy toto kritérium bez problémů plníme a dokonce se nikdy nestalo, že bychom toto kritérium neplnili. Co se týče nominálních úrokových sazeb, Česká republika vykazuje dlouhodobě jedny z nejpříznivějších hodnot v celé Evropské unii, jak je vidět na obrázku č. 3. V budoucnu se nedá změna tohoto trendu očekávat. Úspěšné vládní reformy mají vliv na příznivá hodnocení ratingových agentur, například Standard & Poor's²², která dále snižují, nebo udržují nízké výnosy dlouhodobých vládních dluhopisů. Do budoucna je také očekáváno zvýšení hodnoty kritéria z důvodu finančních problémů některých států eurozóny, které zaviňují tlak na inflaci.

Obrázek 3: Plnění kritéria nominálních úrokových sazeb v ČR

Zdroj: MINISTERSTVO FINANCÍ ČR: *Plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s Eurozónou* [online]. 2010 cit. [2011-6-30]. Dostupný z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_vyh_maastricht_kriterii.html

Pro vyhodnocení plnění kritéria směnných kurzů je za prvé nutné být členem ERM II, což Česká republika ještě není. Pro plnění bude klíčové právě správné načasování vstupu do ERM II a vhodné zvolení centrální parity. Z obrázku č. 4 můžeme vidět, že kurz koruny vůči euru má dlouhodobě sklon k apreciaci. Během let 2008 a 2009 kurz koruny zaznamenal kumulativní zhodnocení vyšší než 15 %. Zejména potom mezi červencem 2008 a únorem

²² MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou – 2010* [online]. 2011 [cit. 2011-11-15]. Dostupný z: http://193.86.123.148/cps/rde/xbcr/mfcr/Vyhodnoceni_Maastricht_2010_pdf.pdf

2009 byl rozsah deprecie 23 %²³, způsobený menším zájmem investorů o středoevropský region, což naznačuje možná rizika v plnění kurzového kritéria.

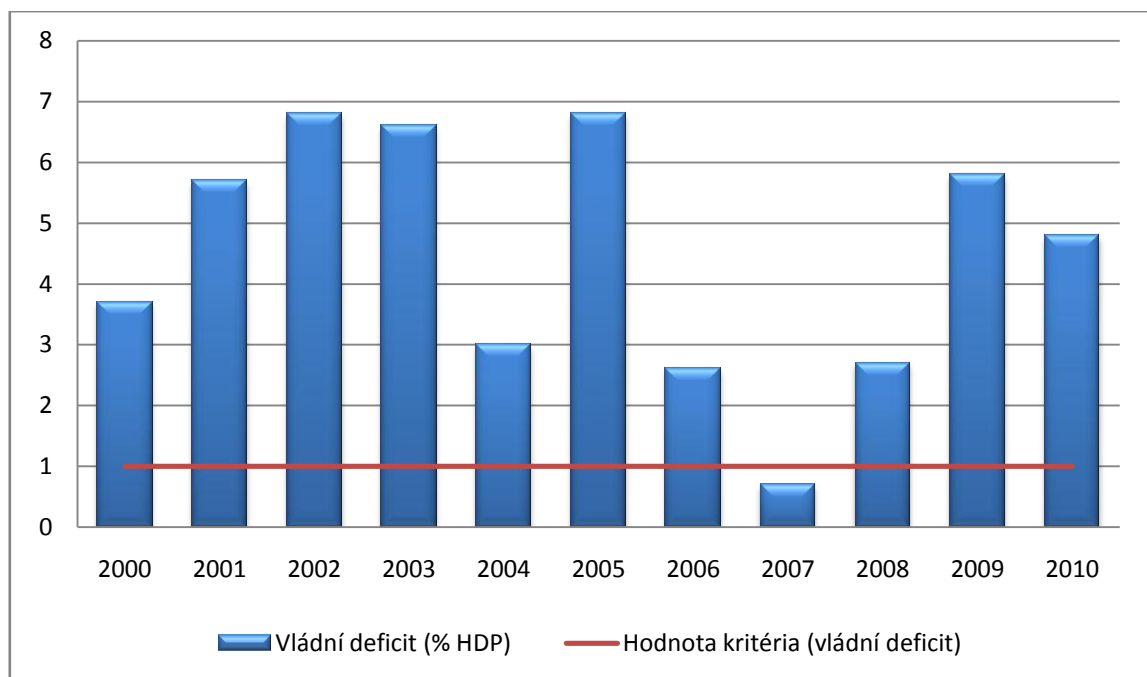
Obrázek 4: Kurz Kč/EUR od roku 2006

Zdroj: MINISTERSTVO FINANCÍ ČR: *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou – 2010* [online]. 2011 cit. [2011-11-15]. Dostupný z: http://193.86.123.148/cps/rde/xbcr/mfcr/Vyhodnoceni_Maastricht_2010_pdf.pdf

Vývoj plnění kritéria veřejného schodku v ČR si můžeme prohlédnout na obrázku č. 5. V České republice byl za rok 2010 deficit vládního rozpočtu 182,7 miliard korun a HDP za rok 2010 činil 3 775,2²⁴ miliardy korun což je 4,8 %. Tento ukazatel v České republice ovlivňuje především výpadek daňových příjmů související s mimořádně nepříznivým hospodským vývojem a také kvůli schváleným legislativním změnám především na příjmové straně veřejných rozpočtů, které souvisely se zmírňováním dopadů hospodářské krize. Kvůli opětovnému neplnění tohoto kritéria se ČR od konce roku 2009 nachází v proceduře při nadměrném schodku, o které je blíže pojednáno v kapitole 2.3.1.

²³ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou – 2010* [online]. 2011 [cit. 2011-11-15]. Dostupný z: http://193.86.123.148/cps/rde/xbcr/mfcr/Vyhodnoceni_Maastricht_2010_pdf.pdf

²⁴ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Makroekonomické údaje* [online]. [cit. 2011-01-18]. Dostupný z: [http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/\\$File/HLMAKRO.xls](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/$File/HLMAKRO.xls)

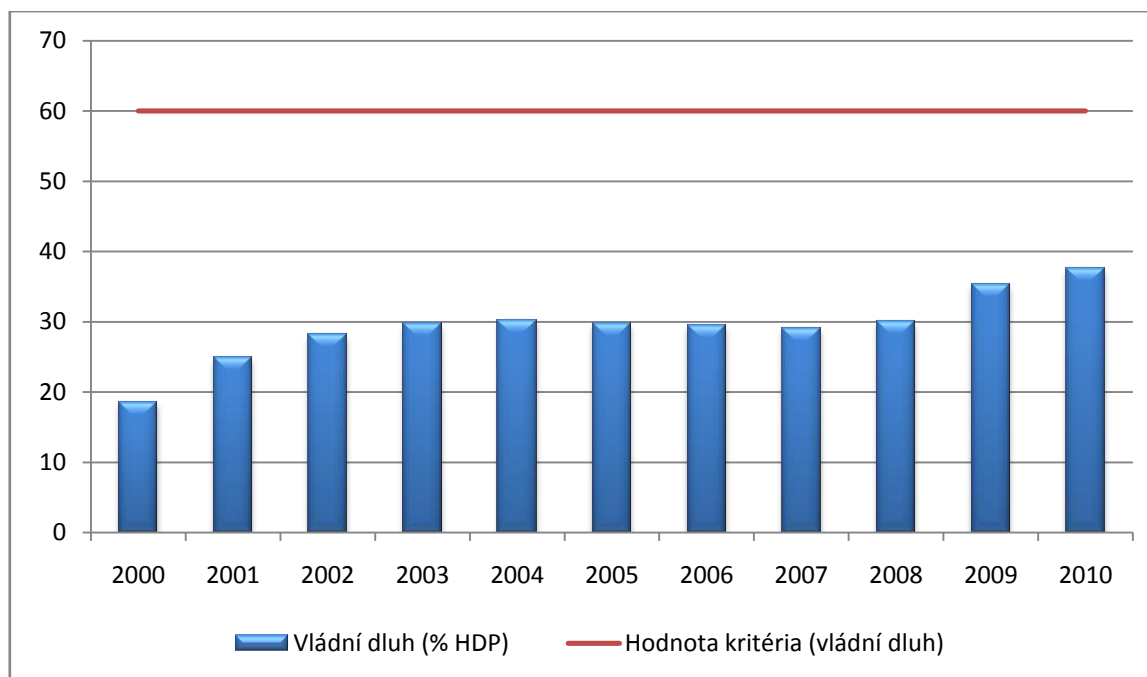

Obrázek 5: Plnění kritéria deficitu veřejných financí v ČR od roku 2000

Zdroj: STATISTICKÝ ÚŘAD: *Makroekonomické údaje* [online]. [cit. 2011-01-18]. Dostupný z: <[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/\\$File/HLMAKRO.xls](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/$File/HLMAKRO.xls)>

Česká republika je na tom s plněním kritéria veřejného dluhu poměrně dobře se svými 37,6 % dluhu k HDP za rok 2010.²⁵ Navýšení v roce 2001-2003 bylo způsobeno v důsledku státních garancí. Ve srovnání s ostatními zeměmi sice úroveň celkového zadlužení není vysoká, ale v důsledku krize se stále zvyšuje. Dalším faktem je, že růst dluhu byl citelně zpomalován vysokým inkasem privatizačních příjmů. Tento efekt však s končícím privatizačním procesem vyprchává. Další riziko představují negativní dopady stárnutí obyvatelstva, s čímž je spojena nutnost reformy důchodového systému a systému poskytování zdravotní péče. Historický vývoj vládního deficitu v České republice je znázorněn na obrázku č. 6.

²⁵ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Makroekonomické údaje* [online]. [cit. 2011-01-18]. Dostupný z: <[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/\\$File/HLMAKRO.xls](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/$File/HLMAKRO.xls)>

Obrázek 6: Plnění kritéria udržitelnosti veřejných financí v ČR do roku 2000

Zdroj: STATISTICKÝ ÚŘAD: *Makroekonomické údaje* [online]. [cit. 2011-01-18]. Dostupný z: <
[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/\\$File/HLMAKRO.xls](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/$File/HLMAKRO.xls)>

2.3.1 Procedura při nadměrném schodku

Procedura při nadměrném schodku vychází z Paktu stability a růstu, jenž je být nástrojem, aby se členské státy po přijetí eura nemohly odklonit od plnění konvergenčních kritérií, ale naopak, aby zachovaly rozpočtovou disciplínu. Rada EU má právo, na základě zprávy Evropské komise, rozhodnout, že členská země porušuje své smluvní závazky tím, že vykazuje nadměrný deficit. Rada je oprávněna uložit provinilému členovi nápravné opatření, a pokud by stav přetrvával, je oprávněna rozhodnout o uvalení smlouvou specifikovaných sankcí. Procedura probíhá zjednodušeně takto:

- Rozhodnutí o existenci nadměrného schodku – pokud členská země neplní požadavky kritéria, popřípadě hrozí-li riziko nadměrného schodku, vypracuje Komise zprávu, kterou adresuje Radě. Rada rozhodne kvalifikovanou většinou vážených hlasů, zda nadměrný schodek existuje.
- Vynucování nápravy – pokud nadměrný schodek existuje, adresuje Rada dotčené zemi neveřejné doporučení, aby během stanovené doby dosáhla nápravy. Pokud členská země nereaguje na toto doporučení, Rada ho zveřejní. Pokud ani nadále není zjednána náprava, Rada požádá členskou zemi, aby odstranila nežádoucí stav v časové lhůtě a dále aby předložila zprávu dokumentující její snažení. Potom již může rada sáhnout k těmto opatřením – členská země musí před vydáním státních cenných papírů nebo

obligací poskytnout Radě dodatečné informace, vyzve Evropskou investiční banku k přehodnocení úvěrové politiky vůči dotčené zemi, požadovat po členské zemi složení neúročeného depozita v odpovídající výši do doby odstranění nadměrného deficitu, nebo udělit pokutu přiměřené velikosti.

- Ukončení procedury – Na doporučení Komise, a to dvoutřetinovou většinou vážených hlasů, rada rozhodne o zrušení svých rozhodnutí v návaznosti na své mínění, že nadměrný deficit byl odstraněn. Pokud její rozhodnutí bylo veřejné, Rada bezprostředně po svém rozhodnutí učiní prohlášení, že nadměrný deficit v dotčené zemi již neexistuje.²⁶

Pro stanovení nadměrného deficitu a vládního dluhu jsou využity referenční hodnoty Maastrichtských kritérií, s tím, že problémovým deficitem není ani ten, který sice 3 % HDP překračuje, ale výrazně a plynule klesá, nebo je překročení pouze výjimečné a dočasné a pohybuje se blízko referenční hodnoty. U vládního dluhu je podobná formulace, tedy že přípustná je i situace, kdy vládní dluh klesá uspokojivým tempem. V tomto daném postupu je ale stále velké množství volnosti a tedy i nejasnosti v rozhodování, proto byly v dalších dokumentech specifikovány obraty složení depozita v odpovídající výši, pokutu v přiměřené výši, výjimečnost či dočasnost, a to takto: výjimečnost a dočasnost byly přiznány pouze, bylo-li překročení referenční hodnoty způsobeno mimořádnou událostí, kterou nemohla země ovlivnit (přírodní katastrofa), popřípadě bylo důsledkem výrazného hospodářského poklesu. Výrazný pokles byl nejprve konkretizován jako roční propad HDP o 2 %, tato hodnota byla ovšem velmi diskutována, protože mezi členy společenství za posledních 20 let dosáhlo takového propadu pouze Řecko v roce 1997, proto byla hranice posunuta na 0,75 %.

„Částka neúročeného vkladu, který při uložení sankce provinilá země musela složit na účet Společenství, je konstruována z fixní a variabilní složky. Fixní složka činí 0,2 % HDP a variabilní složka 10 % rozdílu, o který skutečný deficit překračoval limit 3 %, nejvýše však 0,3 % HDP. Finanční částka tak je limitována stropem 0,5 % HDP v průběhu jednoho roku. (např. deficit ve výši 5,7 % HDP by znamenal složit 0,2 % HDP z titulu fixní složky a 0,27 % HDP z titulu variabilní složky, tedy celkem 0,47 % HDP. Deficity nad 6 % HDP by již byly penalizovány nepřekročitelnou roční sazbou 0,5 % HDP.) Mohla však být navyšována při opakovaném zjištění nadměrného deficitu. V tom případě by byla uplatněna již jenom

²⁶DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace. Od národních měn k euru*. Praha: C.H.Beck, 2008. s.

*variabilní složka. Po ukončení procedury by částka byla vrácena, pokud by však nadměrný deficit přetrvával déle než dva roky, zadržovaná částka by se přeměnila na pokutu a stala se tak mimořádným příjmem společenství“.*²⁷

ČR se od roku 2004 nacházela v proceduře při nadměrném schodku. Radou ECOFIN (Rada ministrů financí členských zemí eurozóny) byl poskytnut ČR termín do konce roku 2008 na snížení vládního deficitu důvěryhodným a udržitelným způsobem pod úroveň 3 % HDP. Příznivý fiskální výsledek roku 2007 vedl v červnu 2008 k ukončení procedury. Další hospodářský propad nás do procedury opět uvalil, jak již bylo psáno, na konci roku 2009.

2.4 Napojení na rozpočet Evropské unie

Vstupem do EU se ČR napojila na rozpočet Evropské unie, a to jak na straně příjmové, tak na straně výdajů. Odvody z národního rozpočtu jsou povinné a jsou odvozeny od hrubého národního produktu. Naproti tomu příjmy, které plynou z EU do České republiky, jsou nárokové položky, jejichž čerpání souvisí s přípravou národních projektů a také závisí na alokovaných prostředcích na spolufinancování.

Prostředky z EU je možné čerpat prostřednictvím regionálních operačních programů, kde jsou prostředky alokovány podle účelu, pod názvem prioritní osy. Těch je celkem pět a jsou to: Rozvoj dopravní infrastruktury, Rozvoj městských a venkovských oblastí, Pomoc cestovnímu ruchu, Rozvoj podnikatelského prostředí a technická pomoc²⁸. Celkem je v rozpočtovém období 2007-2013 pro Českou republiku alokováno v rozpočtu strukturálních fondů EU 759,7 mld. korun. Celkový objem prostředků požadovaný v podaných žádostech o podporu činil 1083,6 mld. korun. Z toho byly schváleny projekty za 495,9 mld. korun a proplaceno je již 245,3 mld. korun²⁹. Prostředky z evropských fondů putují na speciálně zřízené účty Ministerstva financí a Ministerstva zemědělství, odkud jsou dále distribuovány ekonomickým subjektům.

²⁷DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace. Od národních měn k euru*. Praha: C.H.Beck, 2008. s. 168

²⁸RADA SEVEROVÝCHOD: *Prioritní osy* [online], 2011, [cit. 2011-09-06], Dostupný z: <<http://www.rada-severovychod.cz/prioritni-osy-rop-sv>>

²⁹STRUKTURÁLNÍ FONDY: *Evropské fondy – aktuální stav* [online], 2011, [cit. 2011-09-06], Dostupný z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=bc4b091d-4233-4bd0-b987-5ad22d2ce686>>

Od roku 2004 zaplatila ČR do rozpočtu EU 219,6 miliard korun a získala 364,4 miliard korun, což činí z kladné saldo ve vztahu k rozpočtu EU 144,8 miliard korun. Vývoj čisté pozice ČR proti rozpočtu EU můžeme sledovat v tabulce č. 3.

Tabulka 3: Vývoj rozdílů mezi příjmy z EU a odvody do ní pro Českou republiku (mld. Kč)

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
mld. Kč	7,3	2	6,9	15,2	23,8	42,3	47,3

Zdroj: FINANCNINOVINY.CZ: *ČR loni získala z EU o rekordních 47 mld. Kč více, než zaplatila* [online], 2011, [CIT 2011-09-06], Dostupný z: <http://www.financninoviny.cz/kariera/zpravy/cr-loni-ziskala-z-eu-o-rekordnich-47-mld-kc-vice-nez-zaplatila/586537&id_seznam=>>

3 Zkušenosti ostatních států

Pro porozumění otázce, zda přijmout nebo nepřijmout euro, se nabízí možnost srovnání zkušeností ostatních zemí. Tato kapitola je rozčleněna do dvou sekcí. V jedné jsou rozebrány zakládající státy EU, které do měnové unie nevstoupily, druhá část se věnuje státům, které přistoupily až po roce 1999. Důkladným prozkoumáním motivů a důsledků rozhodnutí těchto zemí se opět přiblížíme odpovědi na naši ústřední otázku. U každého státu jsme vybrali vývoj inflace, nezaměstnanosti, salda běžného účtu platební bilance a růstu HDP. Tyto ukazatele tvoří tzv. magický čtyřúhelník, který postihuje ekonomickou výkonnost a stabilitu státu. Na konci třetí kapitoly se potom objeví zhodnocení zjištěných údajů. Další ukazatele, které budeme sledovat, budou poměr cenových hladin a poměr HDP na hlavu v jednotlivých státech s tím, že v každém případě je EU-27 bráno jako výchozí hodnota (100 %)

3.1 Nečlenství v EMU

Z původní EU-15 nepřijaly euro Spojené království, Švédsko a Dánsko. Jejich motivy nepřijmout společnou měnu souvisely především s obavou ze ztráty národní suverenity. Občané těchto států, tradičních odpůrců eurofederalizmu, mají strach z budoucího vývoje k politické unii. Jsou zde i politické argumenty, např. že Evropská centrální banka jako vykonavatel měnové politiky je hrozbou politické odpovědnosti občanům.

3.1.1 Spojené království Velké Británie a Severního Irska (VB)

V době formování měnové unie, tedy v letech 1989-1991, vládla ve VB Konzervativní strana v čele s Margaret Thatcherovou, která se sice postavila pozitivně k dokončení jednotného trhu, ale odmítala podpořit další integraci ve formě měnové unie. Voda na mlýn euroskeptiků byla krize EMS v roce 1992. V této době Spojené království pod spekulativním tlakem, podobně jako Itálie, opustilo EMS, a konzervativci lobovali za nevstoupení zpět.³⁰ Po zvolení více proevropské vlády v čele s Tony Blairem v roce 1997 získala Bank of England (centrální banka VB) nezávislost s cílem přiblížit se k inflaci 2,5 % (inflaci i další důležité ekonomické ukazatele můžeme sledovat v tabulce č. 4). Tato vláda se dokonce zavázala připojit se k EMU za podmínky schválení této otázky ve všelidovém hlasování a při splnění pěti ekonomických testů. Byly to test sladění hospodářských cyklů, test schopnosti vyrovnat se se ztrátou autonomie v oblasti monetární a kurzové politiky, analýza vlivu na investice, dopad na

³⁰LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 255

finanční trhy (především na konkurenceschopnost londýnské City) a analýza vlivu EMU na růst, stabilitu a zaměstnanost.³¹

Pozitivně dopadl test vlivu na investice, kde se předpokládalo, že se ztrátou kurzového rizika a transakčních nákladů a zároveň s jistou stabilizací trhu ve VB se sníží nejistota firem a tím vzrostou jejich dlouhodobé investice, které doposud odkládaly. Stejně tak finanční instituce, které byly v VB podstatným tvůrcem HDP, by přijaly vstup do EMU pozitivně. Především by se projevila komparativní výhoda, kterou VB v tomto odvětví má. Naopak v prvním testu, testu konvergence, se projevila korelace hospodářského cyklu Spojeného království spíše s cyklem USA než s cykly Německa či Francie, jako jádra EMU. Zároveň i velká rigidita trhů práce by znamenala nedostatečnou schopnost vyrovnat se s asymetrickými šoky a proto ani druhý test nedopadl dobře pro přijetí společné měny. Z analýzy vlivu na růst a zaměstnanost vyplynulo, že vstup do EMU by na ně měl kladný vliv, ale pouze při splnění prvního a druhého testu, které ale splněny nebyly. Celkově tedy hodnocení pomocí ekonomických testů dopadlo tak, že VB není připraveno přijmout jednotnou evropskou měnu.

V roce 2003, kdy ministerstvo financí opět vypracovalo zprávu s hodnocením testů, dopadla situace odlišně. První dva testy se výrazně zlepšily, míra sladění s Německem byla již vyšší než s USA, stejně tak se výrazně snížila nezaměstnanost. Při hodnocení třetího a pátého testu bylo zjištěno, že VB velmi ztratilo svým nepřipojením se k měnové unii. V neposlední řadě zpráva obsahovala konstatování, že londýnská City je plně připravena na vstup do EMU. Závěr zprávy ale zní: *"přestože nelze pochybovat o potenciálních výhodách v podobě vyšších investic, posílení finančních služeb, růstu a zaměstnanosti, nemůžeme v této chvíli ještě říct, že by bylo dosaženo udržitelné a trvalé konvergence a dostatečné flexibility, abychom se vyrovnali se všemi potencionálními problémy v eurozóně. Navzdory rizikům a nákladům plynoucím z odkladu výhod vstupu neexistuje do této chvíle jasný a nezpochybnitelný argument pro vstup VB do eurozóny a rozhodnutí pro vstup by nebylo v národním hospodářském zájmu."*³² Celkově lze ale říct, že hospodářské výsledky Spojeného království dosahují jedněch z nejlepších ukazatelů v EU i bez přijetí společné měny, proto valná většina soukromého sektoru požaduje zachování libry.

31LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 259

32THE MINISTRY OF FINANCE (UK). *UK membership of single currency. An assessment of the five economic tests*. June 2003, p. 228

Tabulka 4: Makroekonomické údaje Velké Británie

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Inflace	1,2	1,3	1,4	1,3	2,1	2,3	2,3	3,6	2,2	3,3
Růst HDP	2,5	2,1	2,8	3	2,2	2,8	2,7	-0,1	-4,9	1,3
Saldo platební bilance	-2,1	-1,7	-1,6	-2,1	-2,6	-3,4	-2,5	-1,5	-1,7	-3,2
Nezaměstnanost	5	5,1	5	4,7	4,8	5,4	5,3	5,6	7,6	7,8
Úroveň cen	117	117,	109	109	110	111	114	103	97	100
HDP na hlavu/ EU-27	120	120	122	124	122	120	116	112	111	112

Zdroj: EUROSTAT: *Unemploymentrate*[online].2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z:<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsiem110&plugin=0>>, EUROSTAT: *HICP-inflationrate*[online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z:<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tsieb060&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>>, WORLD BANK: *Ratio of current account to GDP* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=ratio%20of%20current%20account%20to%20gdp&language=EN&format=html>>, WORLD BANK: *Annual GDP growth* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=annual+gdp+growth&language=EN&format=html>>, EUROSTAT: *GDP per capita in PPS* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00114>, EUROSTAT: *Comparative price levels*[online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsier010>>

3.1.2 Dánsko

Když v roce 1973 vstupovalo Dánsko do ES, ovlivnila toto rozhodnutí především jeho závislost na německém a britském trhu, kam realizovalo většinu svých vývozů. Vstup do Evropského společenství vyvolal ve státě napětí, protože Dánsko je doteď známo svým euroskepticizmem, který je patrný již z toho, že stále drží dánskou korunu jako svou měnu, nebo že Maastrichtská smlouva, obsahující zavedení měnové unie, neprošla v Dánsku referendem v roce 1992, kde se proti přijetí společné měny vyjádřilo 50,7 % voličů.³³ Nevůle občanů Dánska vstoupit do třetí fáze EMU pramení především z obavy o ohrožení zdejšího státu blahobytu. Proto si Dánsko vyjednalo tzv. opt-out výjimku, která mu umožňuje do eurozóny nevstoupit. Díky sladění Dánského hospodářského cyklu s cyklem eurozóny, a také jejímu zahraničnímu obchodu, který byl realizován především do zemí nově vznikající měnové unie, se Dánská vláda v roce 1999 rozhodla změnit veřejné mínění pomocí politické kampaně, která upozorňuje na výhody, které by Dánské ekonomice plynuly s přijetím jednotné evropské měny. S plněním konvergenčních kritérií nemělo Dánsko nejmenší problém, dosahovalo jedněch z nejlepších hodnot celé EU. V referendu se nakonec 53,2 %

³³ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 85

občanů vyjádřilo proti přijetí eura. To ovšem nemělo vliv na Dánskou kurzovou politiku, která měla za úkol pevně fixovat dánskou korunu na euro. Hlavním důvodem toho, že Dánsko není členem měnové unie, můžeme spatřovat v jeho obavě z politické unie. Dá se říci, že se bojí ztráty své národní suverenity, zároveň ale nechce být vytlačeno z politického procesu a rozhodování o budoucnosti Evropy. Dosud se mu tento názor nevymslil a v současné situaci, kdy euroskepticizmus prochází celou Evropou, se o změně Dánské politiky v této oblasti nedá vůbec uvažovat. V následující tabulce vidíme, jak si Dánská ekonomika stojí bez přijetí jednotné společné měny.

Tabulka 5: Makroekonomické údaje Dánska

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Inflace	2,3	2,4	2	0,9	1,7	1,9	1,7	3,6	1,1	2,2
Růst HDP	0,7	0,5	0,4	2,3	2,5	3,4	1,6	-1,1	-5,2	2,1
Saldo platební bilance	3	2	3,3	2,4	4,3	3	1,5	2,7	3,6	5,1
Nezaměstnanost	4,5	4,6	5,4	5,5	4,8	3,9	3,8	3,3	6	7,4
Úroveň cen	135	134	141	140	140	138	137	140	142	142
HDP na hlavu/ EU-27	128	128	124	126	124	124	123	125	123	127

Zdroj: EUROSTAT: *Unemploymentrate*[online].2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsiem110&plugin=0>>, EUROSTAT: *HICP-inflationrate*[online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tsieb060&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>>, WORLD BANK: *Ratio of current account to GDP* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=ratio%20of%20current%20account%20to%20gdp&language=EN&format=html>>, WORLD BANK: *Annual GDP growth* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=annual+gdp+growth&language=EN&format=html>>, EUROSTAT: *GDP per capita in PPS* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00114>, EUROSTAT: *Comparative price levels*[online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsier010>>

3.1.3 Švédsko

Švédsko v roce 1991 navázalo svoji měnu na ECU s fluktučním pásmem +/- 1,5 %. Po ekonomickém růstu na konci 80. let přišla hluboká recese, která s sebou přinesla vysokou nezaměstnanost a možnou ztrátu konkurenceschopnosti. Po vstupu do EMS se také zvedly úrokové sazby, což bylo způsobeno politikou Bundesbank po sjednocení Německa. Po

neustálém tlaku a konečně uvolnění měnového kurzu švédská koruna devalvovala v roce 1993 o 21 %.³⁴

Švédsko vstoupilo do EU v roce 1995 naprosto nepřipravené přijmout společnou měnu. Jeho rozpočtový deficit byl 11,2 % HDP, vládní dluh potom dosahoval 94 % HDP. To znamenalo, že pokud chtěla Švédská vláda usilovat o splnění konvergenčních kritérií, musela nastolit škrty především v oblasti sociální politiky. Neúčast v měnové unii potom byla odůvodněna vysokou nezaměstnaností, která by pravděpodobně ještě narůstala se ztrátou možnosti vyrovnávat ekonomiku monetární politikou. Dále pak neutěšenou fiskální situací, ale hlavním důvodem, proč zůstalo Švédsko mimo EMU, byla velká nepřipravenost a nevole občanů. Odmítnutí eura v dánském referendu v roce 2000 vedlo švédskou vládu k odložení všelidového hlasování o euro nejdříve na rok 2003. V referendu se 56,1 % Švédských voličů vyjádřilo odmítavě k otázce přijetí eura.

Narozdí od Dánska a Spojeného království Velké Británie a severního Irska nemá Švédsko vyjednáno trvalou výjimku z přijetí eura. Tu si ale vynucuje tím, že záměrně neplní konvergenční podmínky. Švédsko nevstoupilo do ERM II, čímž zabraňuje splnit podmínku dvouletého členství v tomto systému, a neharmonizovalo legislativu svojí centrální banky a ESCB. Švédsko tímto jednáním vytvořilo precedens pro ostatní nové státy EU, tím pádem i pro Českou republiku. Z přístupu evropských institucí můžeme předpokládat, že stát, který nechce do EMU vstoupit, nebude žádným způsobem postižen ani jinak donucen společnou měnu přijmout. Při vstupu do EU se zároveň zavázalo ke vstupu do eurozóny ve chvíli, kdy bude ekonomicky připraveno. Jako ostatní státy, o kterých jsme se zde zmiňovali, se potýká s velkým odporem občanů proti společné evropské měně. Porovnáním tabulek č. 6 a č. 13 zjistíme, že Švédsko i bez přijetí eura nijak nezaostává za ostatními vyspělými evropskými zeměmi.

³⁴ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 288

Tabulka 6: Makroekonomické údaje Švédska

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Inflace	2,7	1,9	2,3	1	0,8	1,5	1,7	3,3	1,9	1,9
Růst HDP	1,3	2,5	2,3	4,2	3,2	4,3	3,3	-0,6	-5,3	5,5
Saldo platební bilance	5,5	4,8	6,9	6,8	6,6	8,6	9,3	9,1	7,2	6,3
Nezaměstnanost	5,8	6	6,6	7,4	7,7	7,1	6,1	6,2	8,3	8,4
Úroveň cen	120	122	124	122	119	119	116	113	109	122
HDP na hlavu/ EU-27	122	122	124	126	122	123	125	124	119	123

Zdroj: EUROSTAT: *Unemploymentrate*[online].2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z:<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsiem110&plugin=0>>, EUROSTAT: *HICP-inflationrate*[online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z:<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tsieb060&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>>, WORLD BANK: *Ratio of current account to GDP* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=ratio%20of%20current%20account%20to%20gdp&language=EN&format=html>>, WORLD BANK: *Annual GDP growth* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=annual+gdp+growth&language=EN&format=html>>, EUROSTAT: *GDP per capita in PPS* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00114>, EUROSTAT: *Comparative price levels*[online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsier010>>

3.2 Členové s pozdějším datem přístupu

V této praktické části se budeme věnovat státům, které nepřijaly euro v minulém tisíciletí, ale teď již členy eurozóny jsou. Poznatky, které můžeme učinit při pozorování těchto států, nám mohou hodně napovědět o změnách, které by nás potenciálně při přijetí jednotné evropské měny čekaly.

3.2.1 Řecko

Řecko bylo jediným státem z původní patnáctky, který usiloval o vstup do eurozóny, a přesto byl jeho vstup orgány EU zamítnut. Nakonec přijalo euro v roce 2001 a stihlo se tak podílet alespoň na zavádění hotovostní podoby společné evropské měny. V roce 2000, kdy Řecko požádalo o vstup do eurozóny, konstatovaly Evropské komise a Rada EU, že Řecko dosáhlo výrazného pokroku a označila všechna konvergenční kritéria za splněná. Dnes již můžeme říci, že Evropské komise a Rada EU rozhodovaly na základě zfalšovaných údajů a je velmi pravděpodobné, že pokud by znaly pravá data, Řecko by do eurozóny nemohlo vstoupit. Na tuto skutečnost musela upozornit až vláda Nové demokracie, která po parlamentních volbách v Řecku vystřídala vládu Panhelénského socialistického hnutí. Řecko ale nebylo za tyto

prohřešky nijak odsouzeno. Hlavně z důvodu toho, že stávající vláda spolupracovala na objasnění celé situace a byla hlavním aktérem, který celou kauzu zveřejnil.

Můžeme se pouze dohadovat, zda se nová vláda v Řecku nechala inspirovat svými předchůdci a spoléhala se, že úřady EU opět nic neodhalí a ona bude moci provádět líbivou expanzivní fiskální politiku s neudržitelnými schodky. Konstatovat můžeme, že v roce 2009 byla řeckým ministrem financí oznámena opětovná manipulace se statistickými daty nevídaných rozměrů. Není bez zajímavosti, že tuto situaci oznámila nová vláda Panhelénského socialistického hnutí. Následná kontrola Řecka vynesla napovrch mnoho zcela absurdních funkcí a astronomické platy, kterých dosahovali řectí občané působící ve veřejné správě. Řecko bylo prvním státem, který požádal o mezinárodní finanční pomoc. V současné době situace došla až možnosti částečného odepsání řeckého dluhu, a tím poškození soukromých subjektů. V této situaci by byla pravděpodobně nejvhodnější politická síla, která by dokázala Řecko odmítnout a ponechat ho svému osudu. To samozřejmě přinese obrovské ekonomické škody širokému spektru ekonomických subjektů, ale s růstem řeckého zadlužení tyto možné škody pouze porostou. Nesmyslnost záchranných balíčků potvrzují i slova investora Alesia Rastaniho *„Ekonomická krize je jako rakovina. Když budete čekat a čekat a doufat, že to přejde, bude to pořád růst, až bude pozdě...Svět neovládají vlády, nýbrž Goldman Sachs. Banku Goldman Sachs nebo velké fondy nezajímá záchranný balík.“*³⁵ Současná politická reprezentace Evropské unie se pouze obává učinit toto bolestné rozhodnutí a nechává ho na generacích příštích. Vývoj makroekonomických údajů Řecka a jejich zhoršení po odhalení podvodů v národohospodářské statistice nám dokumentuje tabulka č.7.

³⁵ NOVINKY.CZ: *Svět vládne Goldman Sachs, miluji krize, šokoval BBC investor* [online], 2011, [cit. 2011-09-27], Dostupný z [www: <http://www.novinky.cz/ekonomika/245823-svetu-vladne-goldman-sachs-miluji-krize-sokoval-bbc-investor.html>](http://www.novinky.cz/ekonomika/245823-svetu-vladne-goldman-sachs-miluji-krize-sokoval-bbc-investor.html)

Tabulka 7: Makroekonomické údaje Řecka

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Inflace	3,7	3,9	3,4	3	3,5	3,3	3	4,2	1,3	4,7
Růst HDP	4,2	3,4	5,9	4,4	2,3	5,2	4,3	1	-2	-4,5
Saldo platební bilance	-7,2	-6,5	-6,6	-5,9	-7,5	-11,2	-14,6	-14,8	-11	-10,6
Nezaměstnanost	10,7	10,3	9,7	10,5	9,9	8,9	8,3	7,7	9,5	12,6
Úroveň cen	82	80	86	88	88	89	90	92	95	95
HDP na hlavu/ EU-27	86	90	93	94	91	92	90	92	94	90

Zdroj: EUROSTAT: *Unemploymentrate*[online].2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z:<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsiem110&plugin=0>>, EUROSTAT: *HICP-inflationrate*[online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z:<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tsieb060&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>>, WORLD BANK: *Ratio of current account to GDP* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=ratio%20of%20current%20account%20to%20gdp&language=EN&format=html>>, WORLD BANK: *Annual GDP growth* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=annual+gdp+growth&language=EN&format=html>>, EUROSTAT: *GDP per capita in PPS* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00114>, EUROSTAT: *Comparative price levels*[online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsier010>>

3.2.2 Slovinsko a Litva

Slovinsko bylo zároveň s Litvou jedním ze států, který měl v plánu po přistoupení do EU co nejrychleji zavést euro. Oba tyto státy požádaly v roce 2005 o vypracování zprávy o svém přístupu k EMU. V případě plnění konvergenčních kritérií byly oba státy na velmi dobré úrovni. V porovnání se zakládajícími členy dosahovaly výborné úrovně hlavně fiskálních kritérií. Litva ale nespĺňovala kritérium cenové stability, které překročila o 1 desetinu procenta, a dlouhodobé prognózy nenapovídaly, že by mělo dojít k brzkému zlepšení tohoto ukazatele. Proto bylo rozhodnuto, že Litva prozatím zůstane mimo EMU a Slovinsko přistoupí k eurozóně 1. 1. 2007. Pro úplnost a možnost porovnání jsou v tabulce č. 9 uvedeny údaje o vývoje litevské ekonomiky.

Slovinsko se tedy stalo první postkomunistickou zemí, která přijala společnou evropskou měnu. Jejím přijetí předcházela kampaň centrální banky, která měla za cíl uvědomit především starší občany, že nová měna má úplně jinou hodnotu. Slovinci byli do té doby

zvyklí peníze počítat v tisících. O tom svědčí i přepočítací kurz 239,64 tolarů za euro³⁶. Stejně ale nebylo zabráněno určitému zdražení, kdy obchodníci na začátku roku zaokrouhlili ceny na celá eura nahoru. To bylo ale jediným zdražením bezprostředně po přechodu ke společné měně. V prvních dvou měsících roku 2007 zažívalo Slovinsko dokonce deflaci. Velkým podílem se na tom podepsala černá listina Svazu spotřebitelů, která uváděla každého prodejce, který s přechodem na euro skokově zvýšil svoje ceny, zároveň se zde i objevovalo zdůvodnění obchodníka, proč ke zdražení došlo. Podle doporučení evropských institucí bylo euro zavedeno pomocí scénáře „velkého třesku“, což znamená zavedení hotovostní i bezhotovostní formy peněz v jeden čas a co nejkratší duální cirkulaci měn.

Brzké přijetí eura ve Slovinsku mělo dva hlavní důvody. Za prvé se jednalo o nejvyspělejší stát z bývalých centrálně plánovaných ekonomik, s významnými vazbami v západní Evropě, které dokázal využít k ekonomickému růstu. Na druhé straně strategie jeho transformace, která kladla důraz na nízkou míru privatizace a izolaci finančních trhů, nezajistila dostatečně měnovou stabilitu, proto občané Slovinska rádi přešli k měně stabilnější.³⁷

Porovnáním tabulek č. 8 a č. 9 odhalujeme, že přijetí eura Slovinsku nijak výrazně nepomohlo ekonomicky se odlišit od Litvy.

³⁶ IDNES.CZ: *Slovinsko přešlo na euro, tolar končí*. [online], 2007, [cit. 2012-01-24]. Dostupný z [www <http://ekonomika.idnes.cz/slovinsko-preslo-na-euro-tolar-konci-dst-ekonomika.aspx?c=A061229_121318_ekonomika_plz>](http://ekonomika.idnes.cz/slovinsko-preslo-na-euro-tolar-konci-dst-ekonomika.aspx?c=A061229_121318_ekonomika_plz)

³⁷ SINGER, Miroslav: *Miroslav Singer: Slovinsko vs. Česko - Dvě cesty k euru*, [online], 2007, [cit. 2012-01-24]. Dostupný z [www <http://hn.ihned.cz/c1-20299910-slovinsko-vs-cesko-dve-cesty-k-euru>](http://hn.ihned.cz/c1-20299910-slovinsko-vs-cesko-dve-cesty-k-euru)

Tabulka 8: Makroekonomické údaje Slovinska

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Inflace	8,6	7,5	5,7	3,7	2,5	2,5	3,8	5,5	0,9	0,7
Růst HDP	2,9	4	2,8	4,3	4,5	5,8	6,8	3,5	-7,8	1,2
Saldo platební bilance	0,2	1,1	-0,7	-2,7	-1,9	-2,8	-4,9	-6,9	-1,3	-0,8
Nezaměstnanost	6,2	6,3	6,7	6,3	6,5	6	4,9	4,4	5,9	7,3
Úroveň cen	74	75	76	76	76	77	79	83	86	85
HDP na hlavu/ EU-27	80	82	84	87	87	88	88	91	87	85

Zdroj: EUROSTAT: *Unemploymentrate*[online].2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsiem110&plugin=0>>, EUROSTAT: *HICP-inflationrate*[online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tsieb060&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>>, WORLD BANK: *Ratio of current account to GDP* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=ratio%20of%20current%20account%20to%20gdp&language=EN&format=html>>, WORLD BANK: *Annual GDP growth* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=annual+gdp+growth&language=EN&format=html>>, EUROSTAT: *GDP per capita in PPS* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00114>, EUROSTAT: *Comparative price levels*[online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsier010>>

Tabulka 9: Makroekonomické údaje Litvy

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Inflace	1,6	0,3	-1,1	1,2	2,7	3,8	5,8	11,1	4,2	1,2
Růst HDP	6,7	6,9	10,2	7,4	7,8	7,8	9,8	2,9	-14,7	1,3
Saldo platební bilance	-4,7	-5,1	-6,9	-7,6	-7,1	-10,7	-14,6	-13,4	4,7	1,5
Nezaměstnanost	16,5	13,5	12,5	11,4	8,3	5,6	4,3	5,8	13,7	17,8
Úroveň cen	54	54	52	54	55	57	60	66	67	65
HDP na hlavu/ EU-27	42	44	49	51	53	56	59	61	55	57

Zdroj: EUROSTAT: *Unemploymentrate*[online].2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsiem110&plugin=0>>, EUROSTAT: *HICP-inflationrate*[online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tsieb060&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>>, WORLD BANK: *Ratio of current account to GDP* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=ratio%20of%20current%20account%20to%20gdp&language=EN&format=html>>, WORLD BANK: *Annual GDP growth* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=annual+gdp+growth&language=EN&format=html>>, EUROSTAT: *GDP per capita in PPS* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00114>, EUROSTAT: *Comparative price levels*[online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsier010>>

3.2.3 Kypr a Malta

Tyto státy se ve srovnání s ostatními členy EU přistoupivšími v roce 2004 vyznačovaly vysokou ekonomickou vyspělostí. Hlavně vyšším HDP na hlavu a sladěností s legislativou EU. To bylo zapříčiněno především dlouhodobou existencí tržní ekonomiky v těchto státech. Komise ECB na návrh těchto zemí vypracovala speciální konvergenční zprávy, které se i přes podobnost obou zemí lišily. S Maltou byla totiž vedena procedura při nadměrném schodku, která je nekompatibilní s přijetím do eurozóny, které ECB podmínila právě zrušením procedury a vypracovanou zprávou poslala i s doporučením oba státy přijmout radě ECOFIN. Ta s Maltou proceduru zrušila a rozhodla o přijetí obou států. Co se týče měnových kritérií, splnily je oba státy s rezervou. V případě fiskálních kritérií u obou sice přesahoval vládní dluh 60 % HDP, ale ve srovnání se zakladatelskými státy o pouhých 5-6 %, navíc vykazoval klesající tendenci. Oba státy vstoupily do EMU 1. 1. 2008.

Přistoupením těchto dvou zemí se celková ekonomická váha eurozóny zvýšila spíše symbolicky. Dohromady jejich HDP dosahovalo v době přistoupení 20 miliard eur, celá eurozóna dosahovala 8,8 bilionů eur³⁸. Hlavním impulsem, proč se tyto malé státy s otevřenou ekonomikou vrhnuly do zavedení společné měny, byla naděje na zvýšení zahraničních investic a cestovního ruchu. Ten v obou státech tvoří přibližně pětinu HDP. Kompletní obrázek o ekonomikách Kypru a Malty nám podávají tabulky č. 10 a č. 11.

³⁸ LAVIČKA, Václav: *Kyperští Řekové a Malťané platí eurem*, [online], 2008, [cit 2012-01-24]. Dostupný z: <<http://hn.ihned.cz/c1-22687250-kypersti-rekove-a-maltane-plati-eurem>>

Tabulka 10: Makroekonomické údaje Kypru

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Inflace	2	2,8	4	1,9	2	2,2	2,2	4,4	0,2	2,6
Růst HDP	4	2,1	1,9	4,2	3,9	4,1	5,1	3,6	-1,7	-1
Saldo platební bilance	-3,3	-3,6	-2,2	-5,2	-5,7	-6,9	-8,4	-13,0	-8,8	-12,1
Nezaměstnanost	3,8	3,6	4,1	4,7	5,3	4,6	4	3,6	5,3	6,3
Úroveň cen	89	89	91	91	90	90	88	88	90	89
HDP na hlavu/ EU-27	90	88	88	89	91	91	92	99	100	99

Zdroj: EUROSTAT: *Unemploymentrate*[online].2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsiem110&plugin=0>>, EUROSTAT: *HICP-inflationrate*[online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tsieb060&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>>, WORLD BANK: *Ratio of current account to GDP* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=ratio%20of%20current%20account%20to%20gdp&language=EN&format=html>>, WORLD BANK: *Annual GDP growth* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=annual+gdp+growth&language=EN&format=html>>, EUROSTAT: *GDP per capita in PPS* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00114>, EUROSTAT: *Comparative price levels*[online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsier010>>

Tabulka 11: Makroekonomické údaje Malty

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Inflace	2,5	2,6	1,9	2,7	2,5	2,6	0,7	4,7	1,8	2
Růst HDP	-1,6	2,6	-0,3	0,9	4	1,9	4,6	5,4	-3,3	3,1
Saldo platební bilance	-3,9	2,5	-3,1	-6	-8,8	-9,7	-6,2	-5,3	-7,1	-4,1
Nezaměstnanost	7,6	7,5	7,6	7,4	7,2	7,1	6,4	5,9	7	6,9
Úroveň cen	75	75	72	73	73	75	76	77	78	78
HDP na hlavu/ EU-27	79	82	80	78	78	76	76	79	82	83

Zdroj: EUROSTAT: *Unemploymentrate*[online].2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsiem110&plugin=0>>, EUROSTAT: *HICP-inflationrate*[online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tsieb060&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>>, WORLD BANK: *Ratio of current account to GDP* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=ratio%20of%20current%20account%20to%20gdp&language=EN&format=html>>, WORLD BANK: *Annual GDP growth* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=annual+gdp+growth&language=EN&format=html>>, EUROSTAT: *GDP per capita in PPS* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00114>, EUROSTAT: *Comparative price levels*[online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsier010>>

3.2.4 Slovensko

Snahy o přijetí eura na Slovensku započaly v roce 2005, kdy bylo stanoveno cílové datum pro přijetí společné evropské měny a zároveň Slovensko vstoupilo do ERM II. V konvergenční zprávě vydávanou ECB a Komisí bylo konstatováno, že Slovensko splnilo všechna kritéria pro přijetí do EMU. Podobně jako u Malty s ním musela být ale nejdříve ukončena procedura o nadměrném schodku. S plněním kritérií neměla Slovenská republika větší problémy. Fiskální kritéria splnila jako většina států z východního rozšíření EU s rezervou a i měnová kritéria nečinila Slovensku výraznější problém. Kurzové kritérium se mu podařilo splnit i přes dlouhodobou apreciaci slovenské koruny, což je podobný případ, jakému by čelila česká koruna při svém pokusu splnit toto kritérium.

Přistoupení k měnové unii přineslo Slovensku zlepšení makroekonomických ukazatelů, především inflace, která se ale snižovala již před přijetím společné evropské měny. To můžeme vysvětlit tak, že eurozóna je hlavně motivátor pro vlády udržovat nízkou míru inflace. Zajímavé je srovnání Slovenska s Českou republikou před a po vstupu Slovenska do eurozóny. Před rokem 2009 vykazovalo Slovensko raketový růst HDP a předčilo poměrně hladce Českou republiku, ale přijetí eura v době globální recese přineslo otočení situace. Fixace slovenského měnového kurzu zapříčila u našich sousedů velký propad především průmyslu a exportu, který Českou republiku, alespoň co se statistických údajů týče, nepostihl tak významně³⁹. Velký propad zažilo Slovensko také kvůli úzkému spojení předchozího ekonomického růstu s automobilovým průmyslem. S příchodem krize bylo zajímavé porovnat Slovensko s Polskem či Maďarskem. Zatímco polská koruna a maďarský forint rychle ztrácely svoje pozice a prudce oslabovaly, euro na Slovensku stále drželo svou hodnotu a Slováci mohli výhodně nakupovat v Maďarských a Polských obchodech. Na druhou stranu ale zavedení společné měny se promítlo do nákladů zaměstnavatelů, pro které se domácí pracovní síla placená v eurech stala mnohem dražší.⁴⁰

Slovákům se díky přístupu ke společné evropské měně vyplatilo v době, kdy propukala krize, jezdit na nákupy ke svým sousedům a ušetřili tak až pětinu nákladů na zboží. Na to reagovali příhraniční obchodní řetězce jak v Rakousku, tak Maďarsku, a svým novým slovenským zákazníkům se začaly přizpůsobovat. Do Maďarska se Slovákům vyplatilo jezdit kvůli

³⁹ SINGER, Miroslav: *Miroslav Singer: Blahodárné euro? Sledujme Slovensko*, [online], 2009, [cit. 2012-01-24]. Dostupný z: <<http://hn.ihned.cz/c1-36728700-blahodarne-euro-sledujme-slovensko>>

⁴⁰ CIENSKI, Jan: *Slovensko je obětí vlastního úspěchu*, [online], 2009, [cit. 2012-02-02]. Dostupný z: <<http://hn.ihned.cz/c1-37933860-slovensko-je-obeti-vlastniho-uspechu>>

oslabování forintu, které by pravděpodobně postihlo i Slovenskou korunu, rakouské řetězce zase měly konkurenční výhodu na rozvinutém trhu, proto si mohli dovolit nezdražovat v příhraničí. To bylo samozřejmě velice negativně vnímáno slovenskými maloobchodníky, kteří kvůli levnějším zahraničním obchodům museli s cenou dolů. Dobře se nevedlo ani původním slovenským výrobkům. Naopak oblast služeb se po zavedení eura ukázala na evropské poměry velmi levná.⁴¹

Při řešení důsledků krize se Slovenská vláda rozhodla po vzoru Německa zavést šrotovné, což ale nepřineslo požadovaný efekt. Především zřejmě proto, že 97 % Slovenské výroby automobilů jde na export. Co se ale České republiky bezprostředně týká a s eurem má hodně společného je rozhodnutí firmy Volkswagen, že nový model rodinného auta bude oproti původnímu plánu, kdy se mělo jednat o Vrchlabskou Škodu, sestavován na Slovensku. V tomto rozhodnutí hrálo jasnou roli přijetí eura naším východním sousedem.

Nesmíme zapomenout zdůraznit, že Slovensko přistoupením k eurozóně doplácí více na fiskální nedisciplinovanost ostatních evropských států než Česká republika. Při schvalování pomoci eurozóně dokonce musela při ostrých jednáních padnout slovenská vláda. Slovensko poskytne na pomoc předluženým zemím 7,7 miliard eur. Pro porovnání celkové výdaje slovenského rozpočtu v minulém roce činily 16,9 miliard eur⁴².

Pro dotvoření obrázku o našem nejbližším sousedovi použijeme tabulku č. 12, která nám dokumentuje vývoj jeho makroekonomických ukazatelů.

⁴¹ HRUŠKA, Blahoslav, Euroráj se Slovákům neotevřel, *Ekonom*, 2011, č. 34

⁴² EHL, Martin: *Slováci napodruhé podpořili eurozónu*, [online], 2009, [cit. 2012-02-07]. Dostupný z : <<http://hn.ihned.cz/c1-53208470-slovaci-napodruhe-podporili-eurozonu>>

Tabulka 12: Makroekonomické údaje Slovenska

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Inflace	7,2	3,5	8,4	7,5	2,8	4,3	1,9	3,9	0,9	0,7
Růst HDP	3,5	4,6	4,8	5	6,7	8,5	10,6	6,2	-6,2	0,5
Saldo platební bilance	-8,3	-5,7	-0,6	-5,9	-6,5	-5,7	-4,9	-6,3	-3,6	-3,4
Nezaměstnanost	19,3	18,7	17,6	18,2	16,3	13,4	11,1	9,5	12	14,4
Úroveň cen	44	45	51	55	55	58	63	70	74	72
HDP na hlavu/ EU-27	52	54	55	57	60	63	68	73	73	74

Zdroj: EUROSTAT: *Unemploymentrate*[online].2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsiem110&plugin=0>>, EUROSTAT: *HICP-inflationrate*[online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tsieb060&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>>, WORLD BANK: *Ratio of current account to GDP* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=ratio%20of%20current%20account%20to%20gdp&language=EN&format=html>>, WORLD BANK: *Annual GDP growth* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=annual+gdp+growth&language=EN&format=html>>, EUROSTAT: *GDP per capita in PPS* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00114>, EUROSTAT: *Comparative price levels*[online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsier010>>

3.3 Co nám říkají čísla?

Následující dvě souhrnné tabulky obsahují další makroekonomické údaje o státech, které můžeme považovat za tvrdé jádro Evropské unie, tedy o Německu, Francii, Belgii a Nizozemsku. Dále potom o státech, které jako nově příchozí jednotnou společnou měnu zatím nepřijali. Z těchto států jsme vybrali Maďarsko, Polsko a Litvu, jejíž makroekonomická data se již nacházejí v předcházejícím textu.

Tabulka 13: Souhrnné makroekonomické údaje vybraných evropských států (pevné jádro EU)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Německo										
Inflace	1,9	1,4	1,0	1,8	1,9	1,8	2,3	2,8	,02	1,2
Růst HDP	1,5	0,0	-0,4	1,2	0,7	3,7	3,3	1,1	-5,1	3,7
Saldo platební bilance	0,0	2,0	1,9	4,7	5,1	6,3	7,5	6,3	5,7	5,7
Nezaměstnanost	7,9	8,7	9,8	10,5	11,3	10,3	8,7	7,5	7,8	7,1
Úroveň cen	107	107	106	105	103	103	102	104	106	104
HDP na hlavu/ EU-27	116	114	116	115	116	115	116	116	116	118
Francie										
Inflace	1,8	1,9	2,2	2,3	1,9	1,9	1,6	3,2	0,1	1,7
Růst HDP	1,8	0,9	0,9	2,5	1,8	2,5	2,3	-0,1	-2,7	1,5
Saldo platební bilance	1,8	1,2	0,7	0,5	-0,5	-0,6	-1,0	-1,8	-1,5	-1,7
Nezaměstnanost	8,2	8,3	8,9	9,3	9,3	9,2	8,4	7,8	9,5	9,8
Úroveň cen	104	104	110	110	108	109	108	111	112	110,8
HDP na hlavu/ EU-27	115	115	111	110	110	108	108	107	108	108
Belgie										
Inflace	2,4	1,6	1,5	1,9	2,5	2,3	1,8	4,5	0	2,3
Růst HDP	0,8	,4	0,8	3,3	1,7	2,7	2,9	1,0	-2,8	2,3
Saldo platební bilance	0,0	4,6	3,5	3,2	2,0	1,9	1,5	-1,4	-1,7	1,4
Nezaměstnanost	6,6	7,5	8,2	8,4	8,5	8,3	7,5	7,0	7,9	8,3
Úroveň cen	103	102	107	107	106	108	107	110	112	111
HDP na hlavu/ EU-27	124	125	123	121	120	118	116	116	118	119
Nizozemsko										
Inflace	5,1	3,9	2,2	1,4	1,5	1,7	1,6	2,2	1,0	0,9
Růst HDP	1,9	0,1	0,3	2,2	2,0	3,4	3,9	1,8	-3,5	1,7
Saldo platební bilance	2,4	2,5	5,5	7,6	7,3	9,3	6,7	4,4	4,3	6,6
Nezaměstnanost	2,5	3,1	4,2	5,1	5,3	4,4	3,6	3,1	3,7	4,5
Úroveň cen	103	103	108	106	105	104	102	104	108	108
HDP na hlavu/ EU-27	134	133	129	129	131	131	132	134	132	133

Zdroj: EUROSTAT: *Unemploymentrate*[online].2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsiem110&plugin=0>>, EUROSTAT: *HICP-inflationrate*[online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tsieb060&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>>, WORLD BANK: *Ratio of current account to GDP* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=ratio%20of%20current%20account%20to%20gdp&language=EN&format=html>>, WORLD BANK: *Annual GDP growth* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=annual+gdp+growth&language=EN&format=html>>, EUROSTAT: *GDP per capita in PPS* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00114>>, EUROSTAT: *Comparative price levels*[online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsier010>>

Tabulka 14: Souhrnné makroekonomické údaje vybraných evropských států (Polsko, Maďarsko)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Polsko										
Inflace	5,3	1,9	0,7	3,6	2,2	1,3	2,6	4,2	4,0	2,7
Růst HDP	1,2	1,4	3,9	5,3	3,6	6,2	6,8	5,1	1,6	3,9
Saldo platební bilance	-3,1	-2,8	-2,5	-5,2	-2,4	-3,9	-6,2	-6,6	-4,0	-4,7
Nezaměstnanost	18,3	20,0	19,7	19,0	17,8	13,9	9,6	7,1	8,2	9,6
Úroveň cen	65	61	54	53	61	63	62	69	58	62
HDP na hlavu/ EU-27	47	48	49	51	51	52	54	56	61	63
Maďarsko										
Inflace	9,1	5,2	4,7	6,8	3,5	4,0	7,9	6,0	4,0	4,7
Růst HDP	3,7	4,5	3,9	4,8	4,0	3,9	0,1	0,9	-6,8	1,3
Saldo platební bilance	-6,1	-7,1	-8,2	-8,6	-7,5	-7,4	-7,3	-7,2	-0,2	1,1
Nezaměstnanost	5,7	5,8	5,9	6,1	7,2	7,5	7,4	7,8	10,0	11,2
Úroveň cen	53	58	58	62	63	61	67	69	63	65
HDP na hlavu/ EU-27	58	61	63	63	63	63	62	64	65	65

Zdroj: EUROSTAT: *Unemploymentrate*[online].2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsiem110&plugin=0>>, EUROSTAT: *HICP-inflationrate*[online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tsieb060&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>>, WORLDBANK: *Ratio of current account to GDP* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=ratio%20of%20current%20account%20to%20gdp&language=EN&format=html>>, WORLDBANK: *Annual GDP growth* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=annual+gdp+growth&language=EN&format=html>>, EUROSTAT: *GDP per capita in PPS* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00114>, EUROSTAT: *Comparative price levels*[online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsier010>>

Tabulka č. 15 nám potom ukazuje průměrné hodnoty jednotlivých ukazatelů za skupiny států, které můžeme rozdělit do následujících skupin. Skupina 1 obsahuje původní země EU, které nepřijaly euro (Velká Británie, Dánsko a Švédsko. Ve druhé skupině jsou státy, které přijaly euro v pozdějším datu (Řecko, Slovinsko, Kypr, Malta a Slovensko). Dále pak skupina číslo 3, kam náleží pevné jádro Evropské unie, tedy Německo, Francie, Belgie a Nizozemsko. A v poslední čtvrté skupině jsou zahrnuti státy, které jako Česká republika do EU vstoupily v roce 2004 a euro doposud nezavedly (Polsko, Maďarsko a Litva).

Tabulka 15: Průměrné hodnoty makroekonomických ukazatelů v jednotlivých skupinách států EU

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Inflace										
Skupina č. 1	2,9	2,7	2,6	1,6	2,0	2,2	2,1	3,7	1,4	2,9
Skupina č. 2	4,8	4,1	4,7	3,8	2,7	3,0	2,3	4,5	1,0	2,1
Skupina č. 3	2,8	2,2	1,7	1,9	2,0	1,9	1,8	3,2	0,3	1,5
Skupina č. 4	5,3	2,5	1,4	3,9	2,8	3,0	5,4	7,1	4,1	2,9
Růst HDP										
Skupina č. 1	2,1	2,1	2,9	3,6	2,7	4,3	3,1	-0,2	-4,2	1,0
Skupina č. 2	2,6	3,3	3,0	3,8	4,3	5,1	6,3	3,9	-4,2	-0,1
Skupina č. 3	1,5	0,4	0,4	2,3	1,6	3,1	3,1	1,0	-3,5	2,3
Skupina č. 4	3,9	4,3	6,0	5,8	5,1	6,0	5,6	3,0	-6,6	2,2
Saldo platební bilance										
Skupina č. 1	0,4	0,1	1,2	1,1	1,1	0,1	-1,3	-1,0	-0,1	0,3
Skupina č. 2	-4,5	-2,4	-2,6	-5,1	-6,1	-7,3	-7,8	-9,3	-6,4	-6,2
Skupina č. 3	1,1	2,6	2,9	4,0	3,5	4,2	3,7	1,9	1,7	3,0
Skupina č. 4	-4,6	-5,0	-5,9	-7,1	-5,7	-7,3	-9,4	-9,1	0,2	-0,7
Nezaměstnanost										
Skupina č. 1	7,0	7,0	7,2	7,8	7,5	6,6	6,1	5,7	7,9	9,5
Skupina č. 2	9,5	9,3	9,1	9,4	9,0	8,0	6,9	6,2	7,9	9,5
Skupina č. 3	6,3	6,9	7,8	8,3	8,6	8,1	7,1	6,4	7,2	7,4
Skupina č. 4	13,5	13,1	12,7	12,2	11,1	9,0	7,1	6,9	10,6	12,9
Úroveň cen										
Skupina č. 1	112,3	112,0	117,0	116,7	115,7	115,3	113,3	113,7	119,7	118,5
Skupina č. 2	72,8	72,8	75,2	76,6	76,4	77,8	79,2	82,0	84,6	83,8
Skupina č. 3	104,3	104,0	107,8	107,0	105,5	106,0	104,8	107,3	109,5	108,5
Skupina č. 4	57,3	57,7	54,7	56,3	59,7	60,3	63,0	68,0	62,7	64,0
HDP na hlavu/ EU-27										
Skupina č. 1	112,0	113,3	113,7	115,3	112,3	113,0	112,7	113,7	112,0	113,3
Skupina č. 2	77,4	79,2	80,0	81,0	81,4	82,0	82,8	86,8	87,2	86,2
Skupina č. 3	122,3	121,8	119,8	118,8	119,3	118,0	118,0	118,3	118,5	119,5
Skupina č. 4	49,0	51,0	53,7	55,0	55,7	57,0	58,3	60,3	60,3	61,7

Zdroj: EUROSTAT: *Unemploymentrate*[online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsiem110&plugin=0>>, EUROSTAT: *HICP-inflationrate*[online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tsieb060&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>>, WORLD BANK: *Ratio of current account to GDP* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=ratio%20of%20current%20account%20to%20gdp&language=EN&format=html>>, WORLD BANK: *Annual GDP growth* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=annual+gdp+growth&language=EN&format=html>>, EUROSTAT: *GDP per capita in PPS* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00114>, EUROSTAT: *Comparative price levels*[online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsier010>>

Podíváme-li se na míru inflace ve sledovaných státech, můžeme tvrdit, že státy které přijaly euro jako svoji měnu, vykazují skutečně nižší hodnoty, než státy, které eurem neplatí. I když i zde nalezneme výjimky, například Řecko. Hlavním důvodem, proč je míra inflace nižší ve státech, které přistoupily k eurozóně, a nejvíce je tento fenomén pozorovatelný v posledních

letech ne náhodou u Slovinska a Slovenska, je, že míra inflace je nejpřísněji hodnocené kritérium konvergence, proto se jí snaží státy co nejvíce stlačit za každou cenu. Nejedná se tedy o automatický efekt eura, ale pouze o zvýšenou snahu vlády udržet cenovou hladinu na určité úrovni. Tuto snahu ale může vyvíjet i stát mimo eurozónu, uzná-li to za vhodné. Takový stát ale není k tomuto kroku donucen.

Nejvyšší růst HDP můžeme opět sledovat u států, které k eurozóně nepřistoupily. Samozřejmě se dá argumentovat tím, že porovnáváme ekonomicky neporovnatelné státy, ale i když se podíváme na hodnoty Německa, které v roce 2010 vykazovalo hospodářský růst 3,7 %⁴³, nejednalo by se o největší růst mezi porovnávanými státy. Proto můžeme říci, že hospodářský růst je ovlivněn mnoha faktory, do jisté míry i měnou, ale zázračné efekty od eura čekat nemůžeme.

Zajímavá situace nastává, když zhodnotíme saldo platební bilance porovnávaných států. Euro, i když je vehementně deklarováno, že podporuje domácí exportéry, nepřineslo státům, které ho zavedly, aktivní platební bilanci (viz. Skupina č. 2). Proto můžeme tvrdit, že pro vývoz je stále důležitější kvalita a atraktivita výrobků, než domácí měna.

Pokud budeme porovnávat hospodářskou úroveň, můžeme poměrně jistě říci, že po přijetí eura nedochází k razantnějšímu sblížení cenových hladin ani zvyšování HDP na obyvatele. Z tabulky je patrné, že Slovensko již před zavedením jednotné evropské měny vykazovalo rychlé sblížení cenových hladin i HDP na obyvatele s EU. Co se týče těchto dvou ukazatelů, jejich vývoj za posledních deset let ve zkoumaných státech je přibližně lineární a jejich vstup do eurozóny tyto ukazatele příliš neovlivnil.

V této kapitole jsme tedy pomocí ekonomických ukazatelů zjistili, že ekonomická výkonnost a stabilita nemohou být ovlivněny pouze společnou měnou, ale i v případě jejího přijetí vlády musejí nadále vynakládat svoji snahu na zajištění zdravého prostředí. Od eura tedy nemůžeme očekávat blahodárné účinky na ekonomiku jako celek.

⁴³ WORLDBANK.COM: *Annual GDP growth* [online], 2011, cit [2011-11-06], Dostupný z [www:<http://search.worldbank.org/data?qterm=annual+gdp+growth&language=EN&format=html>](http://search.worldbank.org/data?qterm=annual+gdp+growth&language=EN&format=html)

4 Výhody a nevýhody přijetí eura

Přijetí eura v podmínkách České republiky je velmi komplexní a komplikovanou otázkou. Abychom se mohli přiblížit odpovědi na tuto otázku, bude potřeba se zamyslet nad přínosy a negativy, které obecně platí pro členství v měnové unii, a následně se pokusit představit si, jak bude situace vypadat v realitě.

Například obecně se předpokládá a studie z jiných částí světa to potvrzují, že zavedení měnové unie mezi skupinou států vede ke zvýšení jejich vzájemného obchodu a tím k ekonomickému růstu. Po zavedení měnové unie v Evropě byl tento efekt několikanásobně nižší. To můžeme vysvětlit s odvoláním na 1. kapitolu, tedy dlouhou historii, která utváření měnové unie provázela. Po téměř 50 letech neustálého prohlubování integrace, zvyšování vzájemného obchodu a ekonomického růstu, jsme ani se zavedením eura nemohli očekávat radikální nárůst obchodu. Podobně můžeme uvažovat i České republice, jejíž obchodní partnery můžeme sledovat v tabulce č. 17.

Česká republika musí zhodnotit hlavní pro a proti. Na jednu stranu zachování vlastní měny nám umožní vykonávat vlastní měnovou politiku a tím pádem efektivněji regulovat konkurenceschopnost naší ekonomiky. Na straně druhé ponechání měny s tolik marginálním podílem na obratu devizových trhů, jako je česká koruna, je nebezpečné, protože takto slabá měna je velmi nestabilní.

O současné situaci v politické sféře ale můžeme říci, že se nachází ve fázi vyčkávání. Parlament i ČNB se staví k přijetí eura spíše zdrženlivě, podpořeni i veřejným míněním, které je v současné době v České republice spíše euroskeptické. Prezident Václav Klaus dokonce tvrdí, že “existence české koruny je vítězstvím pro českou zem a ekonomiku“.

4.1 Výhody přijetí eura

Jednoznačnou výhodou vstupu České republiky do eurozóny je vyšší stabilita eura oproti české koruně. Zároveň by se s přijetím jednotné evropské měny stala ČR součástí velkého a ekonomicky silného celku v rámci světové ekonomiky. Stabilita měny by měla také vliv na stabilizaci ekonomiky. V této kapitole se budeme podrobněji věnovat některým teoretickým i praktickým výhodám vstupu do měnové unie.

4.1.1 Transakční náklady

Pozitivním efektem po přijetí jednotné evropské měny bude jistě snížení transakčních nákladů. To jsou především náklady na zacházení s devizami, jako je jejich konverze, příhraniční platební styk nebo náklady spojené s vedením účtů v několika měnách. Firmy ze států v měnové unii mezi sebou mohou volně obchodovat a z jejich kalkulací může být vyškrtáno jedno podstatné riziko - kurzové riziko. To jde ruku v ruce samozřejmě se snížením nejistoty investorů. A když se sníží nejistota investorů, klesají i úrokové sazby. *„Za prvé při poklesu úrokových sazeb by mělo dojít k urychlení hospodářského vývoje. To můžeme vysvětlit tak, že pro firmy i občany bude levnější si půjčit peníze, což povede na jedné straně k zvýšení investic a na straně druhé ke zvýšení spotřeby. Druhý efekt snížených úrokových sazeb se týká fiskální politiky. Jde vlastně o to samé jako v prvním bodě, ale v roli osoby, která si půjčuje levněji, je nyní stát, pro který se zvýhodní financování vládních výdajů pomocí emitování státních dluhopisů. Musíme ale zdůraznit, že je zde i skupina subjektů, pro niž odstranění transakčních nákladů není přínosem. Jedná se samozřejmě o zprostředkovatele obchodu s penězi, tedy o banky. Ty přicházejí o jeden zdroj příjmů, a proto můžeme očekávat, že se tuto situaci budou snažit vyřešit zvýšením svých příjmů v jiné oblasti (např. zvýšení poplatků za vedení účtu).“⁴⁴*

Fiskální politika by měla zaznamenat se vstupem do měnové unie další efekt, a to tlak na zvýšenou rozpočtovou kázeň. Protože všechny země eurosystému chtějí silnou a stabilní měnu a vědí, že taková se může udržet pouze při šetrném zacházení s národními financemi. Proto pomocí institucí jako je rada ECOFIN či Evropská komise, kontrolují hospodářskou politiku všech států.

Přínos z odstranění transakčních nákladů je tím větší, čím otevřenější je ekonomika státu, přicházejícího do měnové unie a také čím méně je používána měna tohoto státu v mezinárodním obchodě. Proto můžeme u České republiky očekávat relativně větší projev tohoto efektu, než jaký zažilo například Německo.

Posledním pozitivem, které zmíníme, je ušetření nákladů na účetní pracovníky u firem, které působí současně v několika státech. Takové společnosti musely samozřejmě vést účetnictví v několika měnách. Tato povinnost jim ale se zavedením jednotné měny odpadla.

⁴⁴ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 72

4.1.2 Transparentnost cen

Transparentnost cen přináší do mezinárodního obchodu velké zjednodušení v podobě jednoduššího cenového srovnání. V tabulce č. 16 vidíme důkaz, že výraznější rozdíl v cenách můžeme vidět, porovnávané-li ceny zboží v supermarketech v různých státech, než v různých částech jednoho státu. Proč se zvýšením transparentnosti nedošlo k úplně cenové konvergenci? Především z důvodu rozdílů v kupní síle občanů, ale také pro různé nákupní zvyklosti, nebo rozdílné jazyky.

Tabulka 16: Mezistátní a vnitrostátní relativní cenové rozdíly různých druhů zboží (bez DPH) v roce 2000 v členských státech EU

Vybrané položky zboží	Cenové rozdíly mezi členskými státy (%)	Cenové rozdíly uvnitř státu (%)
Evian – minerální voda	43	4
Rexona deodorant	21	2
Sensodyne zubní pasta	21	2
Colgate – zubní pasta	14	4
Tyčinka Mars	21	2
Coca-cola	21	4
Pedigrees Pal – krmivo pro psy	10	2

Zdroj: EVROPSKÁ KOMISE: *Price dispersion in the internal market (2000)*, [online], 2000, [cit. 2012-01-20], Dostupný z [www <http://ec.europa.eu/internal_market/economic-reports/docs/pricestudy_en.pdf>](http://ec.europa.eu/internal_market/economic-reports/docs/pricestudy_en.pdf) a EVROPSKÁ KOMISE: *Price differentials for supermarket goods in the EU (2001)*, [online], 2001, [cit. 2012-01-20], Dostupný z [www <http://ec.europa.eu/internal_market/economic-reports/docs/2002-05-price_en.pdf >](http://ec.europa.eu/internal_market/economic-reports/docs/2002-05-price_en.pdf)

Proti úplně konvergenci cen hovoří i transakční náklady. Např. po zavedení eura v České republice by bylo jednoduché pro občana EU kvantifikovat, že luxusní večeře v restauraci v některé české vesnici vyjde na 5 eur, narozdíl od Paříže, kde večeře bude stát eur 20. I přes zjevný rozdíl v cenách se ale Pařížan nevydá na večeři do Čech, protože náklady na cestu několikanásobně převýší úspory za jídlo. V neprospěch také hovoří čas, který by strávil cestou za levnějším jídlem. Na druhé straně ani vesnická restaurace nebude s vidinou vyšších zisků stěhovat svou provozovnu, protože si je vědoma, že na jiné lokaci by se i úměrně zvedly náklady na provoz. To znamená, že odstranění rozdílů v cenách se samotným zavedením společné měny nemůže dosáhnout ani v dlouhém období.

Důležitým postřehem pro Českou republiku jsou zkušenosti států, jako jsou Itálie či Řecko. Zde bezprostředně po zavedení eura stouply ceny potravin v průměru o 30 %.⁴⁵ U občanů to vyvolalo pocit snížené kupní síly a životní situace. Tato situace ale byla zapříčiněna koordinací prodejců, ke které by za normálních okolností nemohlo dojít. Jedině

⁴⁵ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Praha: C.H. Beck, 2007. s. 82

zanepřázdněnost úřadů (antimonopolní úřad) po zavedení nové měny krátkodobě umožnila tento krok. Česká republika by si měla být této skutečnosti vědoma a před přijetím eura se připravit na tuto eventualitu.

4.1.3 Eliminace kurzového rizika

Kurzové riziko je pro firmy riziko ztráty konkurenceschopnosti z důvodu obtížné predikce budoucích směnných kurzů měn. Toto riziko se projevuje v kalkulacích firem tak, že svoje investice či obchody provozují pouze s vidinou nadprůměrných výnosů. Taková situace ale nemůže nastat vždy. Proto při existenci směnných kurzů není velká část obchodů vůbec realizována.

Je také nutné si uvědomit, že se vznikem měnové unie dochází k odstranění pouze nominálních měnových kurzů. Přitom je to reálný měnový kurz, který ve skutečnosti působí na obchod. Jeho fluktuace jsou ale také omezeny pomocí společné měnové politiky a sbližováním měr inflace. Obecně platí, že země s vyšší inflací ztrácí konkurenceschopnost. To pro Českou republiku může být dobrá zpráva, protože v posledních letech vykazuje jednu z nejnižších měr inflace v EU, a také nominální úrokové sazby napovídají, že trh neočekává vyšší inflaci v budoucnu.

Odstranění kurzového rizika s sebou zprostředkovaně nese i snížení reálných úrokových sazeb. Prorůstová tendence tohoto bodu však zůstává nejednoznačná, protože zároveň s úrokovou sazbou klesá i očekávaná výnosnost investic.

Efekt eliminace kurzového rizika je stejně jako odstranění transakčních nákladů tím větší, o čím otevřenější ekonomiku se jedná. Pro projevení efektu je také samozřejmě důležité, aby hlavními obchodními partnery domácích firem byly firmy z měnové unie. V následující tabulce můžeme podrobně sledovat obchodní partnery České republiky v roce 2011.

Tabulka 17: Obchodní partneři České republiky (2011)

	Vývoz (leden – listopad 2011)		Dovoz (leden – listopad 2011)	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%
Celkový zahraniční obchod	2 635 890	100	2 457 421	100
Státy s vyspělou tržní ekonomikou	2 365 082	89,7	1 755 978	71,5
Státy EU 27	2 193 437	83,2	1 570 832	63,9
z toho Německo	850 053	32,2	631 115	25,7
z toho Slovensko	234 489	8,9	138 561	5,6
Státy ESVO	59 948	2,3	47 773	2,0
Ostatní	111 697	4,2	137 188	5,6
z toho Kanada	4 063	0,2	3 117	0,1
z toho USA	50 560	1,9	47 732	1,9
Rozvojové země	96 901	3,7	178 482	7,3
z toho Brazílie	6 942	0,3	5 727	0,2
z toho Indie	13 647	0,6	10 658	0,4
z toho Turecko	17 767	0,8	21 350	0,9
Evropské státy s tranzitivní ekonomikou	18 217	0,8	10 713	0,4
Společenství nezávislých států	90 415	3,9	191 915	7,8
z toho Rusko	61 035	2,6	127 842	5,2
z toho Ukrajina	15 795	0,7	22 748	0,9
Ostatní	22 662	1,0	313 645	12,8
z toho Čína	20 917	0,9	307 257	12,5
Nespecifikováno	1 524	0,1	6 688	0,3
Zahraněční obchod se zeměmi OECD	2 289 888	87,5	1 755 106	71,4

Zdroj: MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU: *Statistika zahraničního obchodu*, [online], 2011, [cit. 2012-01-21]. Dostupný z [www <http://download.mpo.cz/get/37863/51054/585195/priloha001.xls>](http://download.mpo.cz/get/37863/51054/585195/priloha001.xls)

Z této tabulky je patrné, že Česká ekonomika je velmi otevřená a že 83,2 % vývozu a 63,9 % dovozu zdejších firem je vedeno se státy Evropské unie. Proto by přijetí eura mělo poměrně velký vliv na jistotu zdejších firem a působilo by pravděpodobně proexportně. Z obrázku č. 1 je patrné, že se nemusíme ani obávat ztráty konkurenceschopnosti z důvodu vysoké inflace.

Když se investoři nebudou muset zabývat kurzovým rizikem, povede tato situace pravděpodobně ke zvýšení přímých zahraničních investic. Vzrůst můžeme očekávat i ze zemí mimo eurozónu, protože vstupem do měnové unie se zvýší rating přístupující země. Příliv zahraničních investic potom bude mít za následek stimulaci technologického pokroku, příliv manažerských zkušeností zahraničních vlastníků a tím organizační zlepšení.⁴⁶

⁴⁶HELÍSEK, Mojmír. *Euro v ČR z pohledu ekonomů*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. s. 169

4.1.4 Další výhody

Kromě výhod, které postihnou ekonomiku jako celek a které se snaží jednotlivé vlády co nejlépe kvantifikovat a odhadnout ještě před vstupem, existují i výhody, které budou okamžitě patrné, a zaznamenají je hlavně jednotliví občané států eurozóny. Takovou výhodou může být zjednodušení cestování. To zahrnuje benefit, že není potřeba si vyměňovat peníze (sledovat směnné kurzy) a je jednodušší porovnat ceny v destinaci s cenami domácími. S růstem zahraničních investic a konkurence přichází výhoda pro spotřebitele ve formě nižších cen a většího výběru zboží.

Mezi pozitivní efekty podle ČNB bude po přijetí jednotné evropské měny patřit možnost podílet se na měnové politice Evropské unie. Přistoupení k eurozóně by také mělo znamenat tlak na zvýšení fiskální kázně.

4.2 Nevýhody přijetí eura

Jednou z nevýhod, kterou argumentují odpůrci přijetí jednotné měny, je ztráta možnosti provádět měnovou politiku. S přijetím jednotné měny, a tedy předáním kompetencí centrální banky nadřízenému orgánu, který potom provádí měnovou politiku ovlivňující celé území používající společnou měnu. Tato politika ale nemusí vždy vyhovovat právě potřebám dané země. To ekonomice může přinést velké problémy. Protiargumentem k této nevýhodě může být, že centrální banka malé země stejně nedokáže dostatečně efektivně vykonávat kurzovou politiku, protože v případě velkého spekulativního útoku by pravděpodobně neměla dostatečně velké množství kapitálu. Česká republika kupříkladu intervence na devizovém trhu téměř nepoužívá. Ale ztrátou možnosti ovlivňovat úrokové sazby by ČNB ztratila možnost ovlivnit investiční prostředí v ČR, což s sebou také může přinášet potenciální rizika.

Samozřejmě výměna národního platidla s sebou nese jeden neoddiskutovatelný náklad, a to je náklad zavedení nové měny. V podnikové sféře je nutné změnit především informační systémy, přecenit zboží, vydat nové katalogy, vyškolit zaměstnance atd. Tyto jednorázové náklady si budou muset podniky hradit samy, a to také ovlivní příjmy státního rozpočtu v roce zavedení společné evropské měny.⁴⁷

⁴⁷ ZAVEDENIEURA.CZ: *Nevýhody a rizika z přijetí eura*, [online], 2011, cit. [2011-09-26], dostupný z [www: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_nevyhody_rizika.html>](http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_nevyhody_rizika.html)

4.2.1 Přelévání fiskální nedisciplinovanosti

Dalším negativním efektem, úzce souvisejícím se ztrátou měnové politiky, je možnost přenosu negativ plynoucích z fiskální nedisciplinovanosti ostatních států měnové unie. Toto téma je v současnosti velice aktuální, protože úzce souvisí s problémem Řecka v eurozóně. V situaci, kdy stát může vykonávat vlastní měnovou politiku, má možnost svoji uvolněnou fiskální politiku profinancovat půjčkami. A i když v Maastrichtské smlouvě bylo dojednáno, že za svoje závazky si ručí každá země sama, očekávání finančních trhů bylo opačné. Tedy, že za závazky jednoho člena budou ručit i ostatní, a proto úrokové sazby, za které si mohly půjčovat ohrožené a nedisciplinované státy, neodpovídaly jejich schopnosti splácet. Vrchní představitelé evropských států v současné době hledají řešení této situace.

Jedním možným východiskem by mohlo být opuštění měnové unie předluženým státem a přejitím tohoto státu zpět ke své národní měně, která by mu pomohla svým znehodnocováním dluh splatit. Toto řešení preferuje guvernér ČNB Miroslav Singer a dále uvádí, že EU se zbytečně moc zabývá právě Řeckem, které produkuje přibližně 2 % HDP Evropské Unie, a neřeší závažnější problémy větších států. To přirovnává k tomu, že by se česká vláda zabývala primárně dluhy měst, jako jsou Kladno či Domažlice⁴⁸. V případě řešení krize dalšími půjčkami poukazuje na fakt, že finanční pomoc se osvědčila v Irsku, ale ve státech jižní Evropy (Portugalsku a Řecku) se minula účinkem.

Jinou možností na záchranu eurozóny je vydání společných evropských dluhopisů, tzv. „eurobondů“. Ty by svou úrokovou mírou odpovídali váženému průměru úrokových měr na dluhopisech jednotlivých států, což by samozřejmě znamenalo zvýšení nákladů na financování státního dluhu právě pro ty nejdisciplinovanější země. Navíc vydáním dalších dluhopisů se nevyřeší příčina současných problémů, ale pouze možná jejich důsledek, protože předlužení nelze řešit vydáním dalšího dluhového nástroje. Kromě toho vydání společného dluhopisu by s velkou pravděpodobností mohlo prohloubit krizi důvěry a je tedy silným morálním hazardem.

Třetí možností řešení této krize je povznesení měnové unie na vyšší úroveň integrace, tedy unii fiskální. Taková míra integrace ale naráží na ekonomické a kulturní překážky. Rozdílnost

⁴⁸SINGER, Miroslav: *Není jiné řešení než odchod Řecka*, [online], 2012, [cit. 2012-02-17]. Dostupný z [www <http://hn.ihned.cz/c1-54376010-neni-jine-reseni-nez-odchod-recka>](http://hn.ihned.cz/c1-54376010-neni-jine-reseni-nez-odchod-recka)

mezi jednotlivými státy, ať už ve finanční odpovědnosti či produktivitě práce neposkytuje reálnou možnost nenásilně a spravedlivě provádět společnou fiskální politiku.

Hlavním problémem, který by nastal při krachu Řecka, by byl bankrot řeckých bank, které vlastní velké procento dluhopisů svého státu. Tím pádem by o většinu svých úspor přišla také spousta obyvatel Řecka. Tato situace by pravděpodobně vyvolala mezi občany ostatních občanů ohrožených zemí paniku. Občané například Itálie či Španělska by se v takovém případě snažily svoje úspory převést do jistějších bank, např. do Švýcarska. To by vyvolalo problémy s likviditou u bank v podobné situaci, v jaké se nachází řecké banky. Snad jedinou možností na odvrácení tohoto katastrofického scénáře je řídit bankrot Řecka tak, aby se jeho bankám dostalo pomoci ze zahraničí.

4.2.2 Vznik ekonomických bublin

Na příkladu Irska a Španělska si můžeme povšimnout, že euro usnadňuje nadhodnocení statků. Vezmeme-li v úvahu irskou státní pokladnu před přijetí jednotné evropské měny, hospodařila s minimálním deficitem 25 % HDP.⁴⁹ Po přijetí eura ale nebyl nejdrastičtější nárůst zadlužení veřejných rozpočtů, ale naopak soukromých subjektů, protože se jim dostalo možnosti levných půjček na financování například výstavby nemovitostí, a tím pádem cena nemovitostí stoupala. Stoupala ale i ochota utrácet a pocit bohatství a zvyšoval se příliv zahraničního kapitálu hlavně ze zemí eurozóny. To by za normálních okolností vedlo k oslabení kurzu domácí měny vůči euru, což ale v Irsku nepřipadalo v úvahu. Platební bilance byla automaticky vyrovnávána ECB. Vše fungovalo do doby, než první velcí developéři vyhlásili platební neschopnost. Proto je potřeba, aby ECB konala přísnější dohled nad platební bilancí jednotlivých států a také nad národními bankovními sektory.

4.2.3 Současná nejistota

Krize eurozóny se v současné době dá nazvat krizí důvěry v evropský integrační proces. Zajímavým jevem v těchto dobách je, že Německu se podařilo prodat dluhopisy se záporným výnosem. Takový jev není úplnou novinkou, například po pádu Lehman Brother's v roce 2008 se to samé povedlo se státními pokladničními poukázkami v USA a ve Švýcarsku. Vysvětlení, proč toto investoři udělají, může být více. Jedno je nasnadě, investoři jsou ochotni zaplatit za to, že mají téměř jistotu, že svoje peníze dostanou zpět. Dalším zajímavým názorem je, že se jedná o spekulaci na rozpad eurozóny. Pokud by se totiž měnová unie

⁴⁹ BUREŠ, Jan. *I euro může za krizi. Ne, že ne.* Hospodářské noviny, 2011, roč. 22, č. 241

rozpadla, nově vzniklá německá marka by vůči ostatním evropským měnám velmi pravděpodobně silně posilovala, tím pádem je pro investory výhodnější půjčovat německé vládě⁵⁰. Půjčování kapitálu do Německa a jeho nedostatek v krizi zmítaných zemích ale dále prohlubuje tlak na rozpad EMU.

Na druhé straně budoucnost eurozóny také hodně závisí na schopnosti politických elit dohodnout rychlé a efektivní řešení. To se v současnosti také jeví jako velký problém. Vyjednávání o půjčkách a reformách se táhnou dlouhé týdny a ve chvíli, kdy dojde ke shodě, je již potřeba řešit další a další problémy. Přitom běžnému člověku ze středu Evropy se může zdát zcela normální, že si země odpustí 13. a 14. platy, nebo sníží minimální mzdu 751 eur (v přepočtu 19 000 Kč)⁵¹, když na takový luxus evidentně nemá ekonomickou výkonnost. V takových chvílích přichází na řadu to nejtěžší v politické profesi, tedy přesvědčit občany své země, že vzdát se svých privilegií znamená světlejší budoucnost pro další generace. Řecká vláda je uvržena do situace, ve které musí velmi ostře vyjednávat na třech frontách. Za prvé s věřiteli, poskytujícími Řecku záchranné balíčky, tedy Mezinárodním měnovým fondem, Evropskou unií a Evropskou centrální bankou. Dále musí jednat s opozičními stranami a odbory, které blokují reformy veřejných financí. Nakonec vede vyjednávání se soukromými investory, se kterými chce domluvit podmínky na odpuštění části dluhu.

Nejistotu v současné době reprezentuje i obrat v preferencích tuzemských firem. Ty byly v minulých letech zastánci přijetí společné evropské měny především kvůli velkému podílu exportu na jejich tržbách. V současnosti ale přes pocitované kurzové riziko a obavu před dalším posilováním koruny preferují zachování stávající měny před zavedením eura. Jejich nevěle přijmout evropskou měnu pramení především z nejistoty budoucí podoby eurozóny a nutnosti finančně se podílet na záchraně nedisciplinovaných členů EMU.

4.2.4 Historická analogie

Historie se opakuje a i v případě současné krize můžeme nalézt její historický ekvivalent, který prožilo římské impérium počátkem prvního tisíciletí. Mezi oběma uskupeními existuje řada podobných znaků. Příčinu vzniku můžeme nalézt mezi obchodníky, kteří ať již za dob

⁵⁰ MACHÁČEK, Jan: *Ztratil soukromý sektor důvěru v evropský integrační proces?*, [online], 2012, [cit. 2012-02-05]. Dostupný z [www <http://dialog.ihned.cz/machacek/c1-54398290-ztratil-soukromy-sektor-duveru-v-evropsky-integracni-proces>](http://dialog.ihned.cz/machacek/c1-54398290-ztratil-soukromy-sektor-duveru-v-evropsky-integracni-proces)

⁵¹ AKRMAN, Libor: *Eurozóně dochází trpělivost, Řecko se dohaduje na reformách, ale bez úspěchu*, [online], 2012, [cit. 2012-02-07]. Dostupný z <http://byznys.ihned.cz/zpravodajstvi/c1-54617870-eurozone-dochazi-trpelivost-recko-se-dohaduje-na-reformach-ale-bez-uspechu>

antiky či v nedaleké minulosti vytvářeli politický tlak na to, aby mohly pohodlně obchodovat i za hranicemi svého státu. Problém nově vzniklého útvaru je v jeho řízení. V době před dvěma tisíci lety trvalo týdny, než se informace z císařského paláce dostala k hranicím. Místodržitelé na periferii se často proti centrální moci bouřili. V současné době bohaté na technologie jsme tyto problémy odstranily, můžeme ale sledovat problémy pramenící ze spojení území s odlišnou kulturou. Vidíme, že i v současnosti je velkým problémem řídit jednotně území rozkládající se po celém starém kontinentu, bez ohledu na technologický pokrok.

Dokud byli občané obou velkých seskupení ochotni tvrdě pracovat, bylo vše v pořádku. V době Říma, ale i dnes, můžeme sledovat, jak pracovitá kultura po počátečním úspěchu, kdy se začne do Říma, chcete-li do EU, valit bohatství od jejich obchodních partnerů, zleniví. Tvrdou práci vystřídá záhy potřeba volného času a populace se začne více soustředit na sebe. Každý jednotlivec má pocit, že si dokáže vystačit sám a ostatní společnost nepotřebuje. V této chvíli dochází k nezájmu o plození dětí a populace začíná stárnout a vymírat. Dále přichází problém s výběrem daní. V případě nedostatku produktivního obyvatelstva nemá stát prostředky pro zabezpečení chodu. To je řešeno imigrací. Do Říma se stěhovali germánské národy severní Evropy, my v současnosti můžeme sledovat přistěhovalce z Afriky či Blízkého východu. V dobách Říma došlo k ovládnutí armády, která ale v současné době nehraje tak významnou roli. Brzy se ale můžeme setkat s tím, že významnými představiteli evropských států budou obyvatelé původem z jiných částí světa, kteří se budou snažit prosadit samozřejmě svoje zájmy. Obrovská říše se potom pod tlakem rozpadla na jednotlivé státy. Jestli Evropskou unii čeká podobný osud, ukáže až čas.

5 Zhodnocení a doporučení

Měla by tedy Česká republika přijmout euro? V první řadě musíme říci, že to zatím ani není možné, vzhledem k neplnění konvergenčních kritérií. Z toho samého důvodu můžeme také tvrdit, že eurem se zde nebude platit ani v příštích dvou letech. Co ale v delším horizontu?

České republika by se měla uvědomit, že plnění konvergenčních kritérií je pojistkou eurozóny, aby nově přistoupivší země nenarušila stabilitu měnové unie. Na druhou stranu země, která chce přijmout společnou měnu, by měla vybrat vhodný moment tak, aby nedošlo k narušení její makroekonomické situace. Přistoupením do EMU totiž nová členská země ztrácí možnost přizpůsobení se negativním ekonomickým šokům, kdy znovunastolení konkurenceschopnosti nebude již umožněna ani úpravou devizového kurzu, a zároveň úrokové sazby stanovené na úrovni eurozóny nemusí plně odpovídat potřebám dané země.

5.1 Flexibilita trhů práce a míra divergence

Obecně platí, že země by měla vstoupit do měnové unie ve chvíli, kdy přínosy z přijetí nové měny převýší náklady na změnu. Důležité pro tuto analýzu jsou míra divergence a flexibilita trhů práce. Vysvětlení, proč právě tyto dva faktory, můžeme nalézt v teorii ideálních měnových oblastí a asymetrických šoků. Musíme si uvědomit, že při začlenění do měnové unie, ztrácí ekonomika schopnost vyrovnávat hospodářské šoky pomocí změny měnového kurzu. Vyrovnání může přijít tedy i jinými způsoby, a to např. přesunem pracovníků mezi regiony nebo odvětvími. Jinými slovy hraje roli flexibilita trhů práce, kterou se může pyšnit USA. Je tu i možnost změny kurzu nově vzniklé měny, v našem případě eura, ale taková možnost je přípustná pouze v situaci, že by se tak zachoval každý jednotlivý stát eurozóny. Jinými slovy zde hraje roli míra sladění států měnové unie, kde hospodářský šok, který zasáhne jednu ekonomiku, pravděpodobně zasáhne i další, a to s přibližně podobným účinkem, proto změna devizového kurzu přijde všem zúčastněným přirozená.

Otázka flexibility trhů práce je obecně v Evropě, Českou republiku nevyjímaje, považována za ne zcela ideální. I když v legislativě EU je již pevně zakořeněna možnost volného pohybu pracovní síly, je především na občanech, aby tuto možnost využívaly. Rigidita trhů práce souvisí hlavně s vysokou cenou bydlení v Evropě. Také je třeba podotknout, že stěhování mezi jednotlivými státy představuje pro občany problém z hlediska sociálního a zdravotního zabezpečení. V budoucnu se ale dá očekávat zvýšení stěhovavosti Evropanů za prací,

s nástupem nových generací, pro které již bude při nejlepším výběr bydliště úzce souviset s pracovními příležitostmi.

Poměrně homogenních trhů v eurozóně se EU snaží dosáhnout především stanovením konvergenčních kritérií a přijetím podobné legislativy ve všech státech. To má za následek, že všechny státy by se s hospodářskými výkyvy měly vyrovnávat přibližně stejně, a proto již bylo euro zavedeno u států, které tyto podmínky splnily. Musíme říci, že Česká republika, i když není s plněním konvergenčních kritérií zvláště pozadu, má problémy se svou neukázněnou fiskální politikou. Kritérium 3 % vládního deficitu by měla podle svých prognóz plnit až v roce 2014⁵², což ještě nemusí být konečný rok. Po celou dobu, kdy bude Česká republika vykazovat vysoké schodky veřejných financí, samozřejmě poroste i vládní dluh, který se bude moci dostat až na neudržitelnou úroveň. Pokud nechceme v budoucnu po případném přijetí eura mít stejné problémy jako Řecko (či Španělsko nebo Portugalsko), měli bychom přijmout důrazná a efektivní opatření právě v oblasti veřejných financí.

5.2 Dopady odložení eura

S odkládáním přijetí jednotné evropské měny můžou podle analytiků přijít nepříznivé efekty pro odkládající ekonomiku, které lze shrnout následovně:

- s postupným ubýváním samostatných národních měn v regionu narůstá možnost spekulativního útoku na domácí měnu;
- zároveň neustálé odklady mohou vyústit v nedůvěru investorů, a tím ve zvýšení rizikové premie či poklesu zahraničních investic;
- neustálá apreciace měnového kurzu povede k oslabování konkurenceschopnosti domácích exportérů;
- další možností je oslabení přímých zahraničních investic tím, jak tyto budou přeměrovány do důvěryhodnějších ekonomik, které euro přijaly;⁵³

⁵²Zdroj: MINISTERSTVO FINANCÍ ČR: *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou – 2010* [online]. 2011 cit. [2011-11-15]. Dostupný z [www <http://193.86.123.148/cps/rde/xbcr/mfcr/Vyhodnoceni_Maastricht_2010_pdf.pdf>](http://193.86.123.148/cps/rde/xbcr/mfcr/Vyhodnoceni_Maastricht_2010_pdf.pdf)

⁵³ PLCHOVÁ, Božena; ABRHÁM, Josef; HELÍSEK, Mojmír. *Česká republika a EU: ekonomika - měna - hospodářská politika*. Praha: Krigl, 2010. s. 146

Na druhou stranu, čím déle ekonomika nepřijme euro, tím více se pomocí apreciacie jejího měnového kurzu sblíží cenové hladiny její a zbytku eurozóny, čímž je zmírněno riziko inflačního šoku při vstupu do měnové unie.

ZÁVĚR

Cílem práce bylo zhodnotit vhodnost přijetí eura v České republice v současné době.

Nejprve bylo nutné splnit dílčí cíle, a to porozumět procesu vzniku Evropské měnové unie v její současné podobě a zhodnotit současnou situaci České republiky při začleňování do Evropské unie. Dále jsme se podívali na situaci vybraných států EU, ať již se euro rozhodli přijmout či nikoli a zjistili jsme, co jim toto rozhodnutí přineslo. A nakonec jsme museli postihnout výhody a nevýhody, které by v současné době přijetí jednotné evropské měny pravděpodobně mělo.

Po zhodnocení všech argumentů, se kterými jsem přišel do styku, musím odpovědět, že přijmout euro v podmínkách České republiky není podle mého názoru vhodné.

Další kroky ČR by se podle mě měly odvíjet od dalších kroků EU, která by měla zaujmout jasné stanovisko ke státům falšujícím své makroekonomické údaje. Tím chci říct, že Česká republika je v pozici vyčkávací, tedy vyčkává, jak se zachová Evropská unie. EU sice také vyčkává, ale podle mého názoru není její jednání zcela ideální. Zkostnatělý byrokratický rozhodovací model, který nedovoluje vyřadit již jednou přijatou zemi z EMU, by měl být co nejrychleji reformován, a Řecko by mělo být pro závažné prohřešky proti Paktu stability a růstu vyloučeno z EU. Politici se obávají i navrhnout takto razantní opatření, i když neoficiálně již i takové hlasy zazněly, a svou nečinností v této problematice udržují finanční trhy v nejistotě, což se může projevit oslabením eura, ale i odchodem kapitálu do méně rizikové oblasti. Další půjčování prostředků zadluženým státům ze společné kasy bude mít za následek podobnou nesnášenlivost mezi celými státy, jakou můžeme připodobnit ke konfliktu některých sociálních skupin i v České republice. Celý problém pak může vést k rozpadu pracně budované evropské integrace. Stejně tak další půjčky nebudou motivovat ostatní státy k dodržování fiskální disciplíny, ale naopak po vzoru Řecka přejít k líbivé expanzivní fiskální politice s vědomím, že EU jim v případě potřeby podá pomocnou ruku.

Zajímavý názor na současnou eurozónu a evropskou měnu vyslovil v rozhoru pro Hospodářské noviny viceguvernér České národní banky Mojmir Hampl. Mluvil o nedávném zafixování švýcarského franku na euro, způsobeném tím, že investoři z celého světa začali ukládat svoje bohatství právě do této měny jako do stabilního přístavu v době krize, čímž samozřejmě vznikl tlak na zhodnocení švýcarské měny a znevýhodnění tamních exportérů. „Mnozí v Evropě říkají, že když Švýcaři zafixovali frank k euru, tak to znamená, že je dobré

*mít pevné kurzy. A že tím dali kredibilitu euru, protože vlastně řekli, že budou pasivně sledovat politiku ECB a nebudou dělat vlastní. A přitom je to naprosto obráceně. Švýcaři k tomu přikročili proto, že to, co se děje v eurozóně, je pro ně strašný problém. Není to důkaz jak je eurozóna atraktivní, ale naopak toho, jaké problémy může svému okolí způsobit.*⁵⁴

V další části rozhovoru zhodnocoval, zda by měla Česká republika přijmout euro. *„Pokud máte dobrou stabilizační politiku, může se vám dobře dařit i bez eura. Když je špatná, povede se vám špatně i s eurem. Měnová politika vám nezajistí hospodářský růst nebo skok z hlediska bohatství. To není její role. Proto jsem přesvědčen, že se vliv členství či nečlenství v eurozóně na dlouhodobé bohatství přeceňuje. Přímá vazba je tam strašně malá, jde o to, zda doma děláte dobré věci.*⁵⁵

Co se týče České republiky, cestou plnění maastrichtských konvergenčních kritérií by jít měla. V neposlední řadě proto, že jsme k tomu zavázáni podepsáním přístupové smlouvy k EU. Dále pak by nám jistě prospělo ozdravení veřejných rozpočtů v ideálním případě snížení vládního dluhu.

V této části bych si půjčil výrok našeho prezidenta, který v rozhovoru pro deník Právo uvedl: *„Euroatlantická společnost zapoměla na některé elementární stavební kameny jakékoli fungující racionální společnosti. Je opita svým relativním úspěchem, svým nesporným a nikým nezpochybňovaným blahobytem, který přesahuje to, co bylo v předcházejících desetiletích, neli staletích. Když se říká, že dnešní textilní dělnice má více šatů a lepší šaty, než měla královna před třemi sty lety, je to sice bonmot, ale něco na tom je. Opita svými úspěchy tato společnost zapoměla, že na něčem byly založeny, a ve své permisivnosti a krátkozrakosti vesele likviduje jeden z těchto stavebních kamínků za druhým a pak se diví, že to přestává fungovat“.*⁵⁶ To je samozřejmě způsobeno technologickým pokrokem, ale také vývojem v monetárních zvyklostech. V té době byly jak známo peníze komoditní a jejich reálná hodnota byla rovna hodnotě nominální. Dnešní společnost již ale žije na dluh, který již dávno není krytý investicemi, ani proběhnuvším obchodem. Zkrátka tento způsob zadlužení, který napříč „vyspělým“ světem panuje, je trvale neudržitelný. A proč by právě Česká republika

⁵⁴HAMPL, Mojmir. *Vliv eura se přeceňuje. Jde o to, zda doma děláte dobré věci.* Hospodářské noviny, 2011, roč. 22, č. 205

⁵⁵ HAMPL, Mojmir. *Vliv eura se přeceňuje. Jde o to, zda doma děláte dobré věci.* Hospodářské noviny, 2011, roč. 22, č. 205

⁵⁶ KLAUS, Václav. *Dluhová krize je jen vršíčkem ledovce.* Právo, 27. 8. 2011, roč. 21

nemohla být tím státem, který vytyčí novou cestu, kde si lidé koupí pouze to, na co si dokážou vydělat? A stejným způsobem bude hospodařit i jejich vláda? Dříve nebo později svět bude muset vzpomenout na tuto zákonitost a vrátit se k určité skromnosti.

Použitá literatura

1. AKRMAN, Libor: *Eurozóně dochází trpělivost, Řecko se dohaduje na reformách, ale bez úspěchu*, [online], 2012, [cit. 2012-02-07]. Dostupný z: <<http://byznys.ihned.cz/zpravodajstvi/c1-54617870-eurozone-dochazi-trpelivost-recko-se-dohaduje-na-reformach-ale-bez-uspechu>>
2. BALDVIN, Richard; WYPLOSZ, Charles. *Ekonomie evropské integrace*. 2. vydání Praha : Grada Publishing, 2008. 474 s. ISBN 978-80-247-1807-1.
3. BUREŠ, Jan. *I euro může za krizi. Ne, že ne*. Hospodářské noviny, 2011, roč. 22, č. 241
4. CIENSKI, Jan: *Slovensko je obětí vlastního úspěchu*, [online], 2009, [cit. 2012-02-02]. Dostupný z: <<http://hn.ihned.cz/c1-37933860-slovensko-je-obeti-vlastniho-uspechu>>
5. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Makroekonomické údaje* [online]. [cit. 2011-01-18]. Dostupný z: <[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/\\$File/HLMAKRO.xls](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/$File/HLMAKRO.xls)>
6. DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace*. Od národních měn k euru. 1. vydání. Praha : C.H.Beck, 2008. 237 s. ISBN 978-80-7400-076-8.
7. ECB: *Progress towards convergence* (1996). European Monetary Institute, [cit. 2011-09-27], Dostupný z: <<http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr1996en.pdf>>
8. EHL, Martin: *Slováci napodruhé podpořili eurozónu*, [online], 2009, [cit. 2012-02-07]. Dostupný z : <<http://hn.ihned.cz/c1-53208470-slovaci-napodruhe-podporili-eurozonu>>
9. EVROPSKÁ KOMISE: *Price differentials for supermarket goods in the EU (2001)*, [online], 2001, [cit. 2012-01-20], Dostupný z: <http://ec.europa.eu/internal_market/economic-reports/docs/2002-05-price_en.pdf >
10. EVROPSKÁ KOMISE: *Pricedispresion in the internal market (2000)*, [online], 2000, [cit. 2012-01-20], Dostupný z: <http://ec.europa.eu/internal_market/economic-reports/docs/pricestudy_en.pdf>
11. EUROSTAT: *Annual average inflation rate* [online]. 2011 cit [2011-06-29]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/graph.do?tab=graph&plugin=1&pcode=tsieb060&language=en&toolbox=data>>
12. EUROSTAT: *Comparative price levels* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsier010>>
13. EUROSTAT: *GDP per capita in PPS* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00114>>

14. EUROSTAT: *HICP – inflation rate* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tsieb060&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>
15. EUROSTAT: *Unemployment rate* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsiem110&plugin=0>
16. FINANCNINOVINY.CZ: *ČR loni získala z EU o rekordních 47 mld. Kč více, než zaplatila* [online], 2011, [CIT 2011-09-06], Dostupný z: http://www.financninoviny.cz/kariera/zpravy/cr-loni-ziskala-z-eu-o-rekordnich-47-mld-kc-vice-nez-zaplatila/586537&id_seznam=>
17. HAMPL, Mojmir. *Vliv eura se přeceňuje. Jde o to, zda doma děláte dobré věci.* Hospodářské noviny, 2011, roč. 22, č. 205
18. HELÍSEK, Mojmir. *Euro v ČR z pohledu ekonomů.* Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 206 s. ISBN 978-80-7380-182-3.
19. HRUŠKA, Blahoslav, *Euroráj se Slovákům neotevřel*, Ekonom, 2011, č. 34
20. IDNES.CZ: *Slovinsko přešlo na euro, tolar končí.* [online], 2007, [cit. 2012-01-24]. Dostupný z: http://ekonomika.idnes.cz/slovinsko-preslo-na-euro-tolar-konci-dst-/ekonomika.aspx?c=A061229_121318_ekonomika_plz
21. KLAUS, Václav. *Dluhová krize je jen vršíčkem ledovce.* Právo, 27. 8. 2011, roč. 21
22. LACINA, Lubor. *Měnová integrace : náklady a přínosy členství v měnové unii . 1. vydání.* Praha : C.H. Beck, 2007. 538 s. ISBN 978-80-7179-560-5.
23. LAVIČKA, Václav: *Kyperští Řekové a Maltané platí eurem*, [online], 2008, [cit 2012-01-24]. Dostupný z: <http://hn.ihned.cz/c1-22687250-kypersti-rekove-a-maltane-plati-eurem>
24. MACHÁČEK, Jan: *Ztratil soukromý sektor důvěru v evropský integrační proces?*, [online], 2012, [cit. 2012-02-05]. Dostupný z: <http://dialog.ihned.cz/machacek/c1-54398290-ztratil-soukromy-sektor-duveru-v-evropsky-integracni-proces>
25. MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou – 2010* [online]. 2011 [cit. 2011-11-15]. Dostupný z: http://193.86.123.148/cps/rde/xbcr/mfcr/Vyhodnoceni_Maastricht_2010_pdf.pdf
26. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU: *Statistika zahraničního obchodu*, [online], 2011, [cit. 2012-01-21]. Dostupný z: <http://download.mpo.cz/get/37863/51054/585195/priloha001.xls>
27. NOVINKY.CZ: *Svět vládne Goldman Sachs, milují krize, šokoval BBC investor* [online], 2011, [cit. 2011-09-27], Dostupný z: <http://www.novinky.cz/ekonomika/245823-svetu-vladne-goldman-sachs-miluji-krize-sokoval-bbc-investor.html>

28. PLCHOVÁ, Božena; ABRHÁM, Josef ; HELÍSEK, Mojmír. Česká republika a EU : ekonomika - měna - hospodářská politika . Praha : Krigl, 2010. 206 s. ISBN 978-80-86912-39-4.
29. RADA SEVEROVÝCHOD: *Prioritní osy* [online], 2011, [cit. 2011-09-06], Dostupný z: <<http://www.rada-severovychod.cz/prioritni-osy-rop-sv>>
30. SINGER, Miroslav: *Miroslav Singer: Blahodárné euro? Sledujme Slovensko*, [online], 2009, [cit. 2012-01-24]. Dostupný z: <<http://hn.ihned.cz/c1-36728700-blahodarne-euro-sledujme-slovensko>>
31. SINGER, Miroslav: *Miroslav Singer: Slovinsko vs. Česko - Dvě cesty k euru*, [online], 2007, [cit. 2012-01-24]. Dostupný z: <<http://hn.ihned.cz/c1-20299910-slovinsko-vs-cesko-dve-cesty-k-euru>>
32. SINGER, Miroslav: *Není jiné řešení než odchod Řecka*, [online], 2012, [cit. 2012-02-17]. Dostupný z: <<http://hn.ihned.cz/c1-54376010-neni-jine-reseni-nez-odchod-recka>>
33. STRUKTURÁLNÍ FONDY: *Evropské fondy – aktuální stav* [online], 2011, [cit. 2011-09-06], Dostupný z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=bc4b091d-4233-4bd0-b987-5ad22d2ce686>>
34. SYCHRA, Zdeněk. Jednotná evropská měna: realizace hospodářské a měnové unie v EU. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009. 291 s. ISBN 978-80-210-5082-2.
35. THE MINISTRY OF FINANCE (UK). *UK membership of single currency. An assessment of the five economic tests.*
36. WORLDBANK: *Annual GDP growth* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=annual+gdp+growth&language=EN&format=html>>
37. WORLDBANK: *Ratio of current account to GDP* [online]. 2012 cit. [2012-04-05]. Dostupný z: <<http://search.worldbank.org/data?qterm=ratio%20of%20current%20account%20to%20gdp&language=EN&format=html>>
38. ZAVEDENIEURA.CZ: *Nevýhody a rizika z přijetí eura*, [online], 2011, cit. [2011-09-26], dostupný z www: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_nevyhody_rizika.html>